



RAPORT ANUAL 2002



CNFIS prezintă public raportul privind activitățile desfășurate în cursul anului 2002 din următoarele motive:

- Ca sinteză metodologică a alocării fondurilor bugetare în exercițiul financiar 2002*
- Ca exercițiu de transparență privind sumele alocate pe domenii și universități*
- Drept concluzii finale desprinse din gestionarea împrumutului cu Banca Mondială*
- Cu idei privind estimarea bugetului pentru 2003.*

Ne exprimăm convingerea că acest raport va contribui la mai buna înțelegere și aplicare a mecanismelor de finanțare în anul 2003 precum și la orientarea activității pentru anul 2004.

CUPRINS

Capitolul I	3
Elaborarea metodologiilor de repartizare a alocațiilor bugetare, în anul 2002	
Capitolul II	15
Repartizarea alocațiilor bugetare, pentru anul 2002	
• Repartizarea alocațiilor bugetare destinate finanțării de bază	
• Repartizarea alocațiilor bugetare destinate finanțării complementare	
Capitolul III	25
Analiza aplicării metodologiei de finanțare pentru anul 2002	
Capitolul IV	35
Estimarea și fundamentarea bugetului pentru anul 2003	
Capitolul V	47
Programul de Reformă a Învățământului Superior și Cercetării RO - 4096	
Bibliografie	56

Elaborarea metodologiilor de repartizare a alocațiilor bugetare, în anul 2002

În trecut, resursele alocate de la bugetul de stat pentru universitățile publice erau distribuite în raport cu cheltuielile de tip salarial și non-salarial. Acestea trebuiau să fie conforme cu un set detaliat de norme, existând cerințe de informații foarte precise. Universitățile publice nu aveau putere de decizie în aceste situații.

Până în 1998, pentru determinarea alocațiilor de la bugetul de stat, ministerele implicate (Ministerul de Finanțe și Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului) luau în considerare estimări ale veniturilor interne (auto-finanțarea). Suma rezultată era repartizată pe o serie de capitole de buget având o foarte limitată arie de cuprindere, nepermițând realocarea fondurilor la nivelul instituției. Principiul utilizat: cu cât era mai mare nivelul estimat al auto-finanțării, cu atât era mai mică subvenția acordată de stat. În acest fel, orice efort din partea unei instituții de a crește nivelul auto-finanțării era penalizat prin reducerea subvenției de la stat. Un răspuns al universităților în fața acestei abordări era încercarea de a ține într-un cont separat veniturile interne generate prin taxe, contracte de cercetare, etc. Totuși, principalul efect al acestui sistem de alocare a resurselor era acela de descurajare a instituțiilor în încercarea de a-și diversifica sursele de venituri.

Anul 1999 marchează trecerea la finanțarea globală a universităților românești. A fost un moment decisiv pe calea reformei cu consecințe importante nu doar în plan managerial ci și academic.

O dată cu introducerea sistemului finanțării globale a universităților, formularea de propuneri privind finanțarea trebuia să aibă în vedere următoarele principii fundamentale:

- prioritățile dezvoltării strategice a învățământului superior;
- principiul fundamental potrivit căruia "resursele trebuie să urmeze studenții";
- finanțarea activităților similare la niveluri similare și asigurarea că orice variație are motive bine argumentate;
- considerarea indicatorilor specifici activității de învățământ, în special cei referitori la calitatea prestației în învățământ.

Pornind de la aceste principii, pe baza documentelor (strategii, rapoarte de evaluare etc.), CNFIS propune alocațiile unitare pe student echivalent și necesarul de la buget pentru dezvoltarea învățământului universitar de stat, pe domeniul de învățământ.

După adoptarea de către Parlament și promulgarea Legii Bugetului de stat, CNFIS propune repartizarea pe instituții a

fondurilor bugetare ale învățământului superior.

Propunerile privind finanțarea bugetară a instituțiilor de învățământ superior de stat pentru anul financiar următor sunt formulate în fiecare an, până la data de 30 aprilie.

Acestea sunt transmise ministrului educației, cercetării și tineretului care, în calitate de ordonator principal de credite, potrivit Legii privind finanțele publice, răspunde de elaborarea și executarea bugetului pentru învățământul superior de stat.

În activitatea de formulare a propunerilor ca și în cea de alocare anuală a fondurilor bugetare pentru fiecare instituție de învățământ superior de stat se au în vedere următoarele componente principale ale bugetului de stat: finanțarea de bază și finanțarea complementară.

FINANȚAREA DE BAZĂ se referă la:

- *cheltuieli de personal (CP)*: salarii, sporuri, CAS, alte contribuții legale, deplasări interne și internaționale;
- *cheltuieli materiale (CM)*: cheltuieli de întreținere și gospodărie, cheltuieli pentru materiale și prestări de servicii cu caracter funcțional, obiecte de inventar, reparații curente, cărți și publicații, perfecționare personal, protecția muncii etc.

FINANȚAREA COMPLEMENTARĂ se referă la:

- transferuri (burse) ;
- facilități de transport urban pentru studenți;
- investiții;
- reparații capitale;
- cercetare științifică.

Finanțarea de bază corespunzătoare fiecărei universități se determină pe bază

de formulă, principiul general care a guvernat elaborarea formulei fiind: **„resursele urmează studenții”**. Elaborarea formulei a parcurs până în prezent trei etape.

În **prima etapă**, începând cu 1999, parametrii esențiali ce au cuantificat acest principiu au fost: numărul studenților echivalenți pe domenii; coeficienții de cost pe domenii; suma globală (aprobată prin Legea Bugetului) reprezentând finanțarea de bază la nivel național. Baza metodologică de repartizare pe universități a alocației bugetare destinată finanțării de bază a utilizat, și utilizează încă, acești parametri esențiali.

Astfel, formula de repartizare a finanțării de bază se aplică prin următorii pași:

- determinarea numărului de studenți echivalenți pe fiecare domeniu de învățământ pentru fiecare universitate;
- determinarea numărului de studenți echivalenți pe fiecare domeniu de învățământ pentru toată țara;
- determinarea alocației bugetare unitare (corespunzătoare unui student echivalent din domeniul umanist);
- determinarea finanțării de bază pe universitate

Înțelegerea formulei a permis fiecărei universități să-și determine propria finanțare de bază ce-i revenea de la buget. S-a stabilit, astfel, un control permanent asupra metodologiei aplicate de CNFIS, un dialog fundamentat între CNFIS și universități, în ideea unei transparențe totale a procedurilor utilizate

și a aplicării acestor proceduri de finanțare.

După doi ani, în 2001, s-a făcut o analiză a influențelor pe care formula le-a determinat. Se trecea astfel la **a doua etapă** în elaborarea formulei de finanțare.

Concluziile enunțate în urma analizei influențelor formulei de finanțare au menționat drept **efecte pozitive** următoarele aspecte:

1. Creșterea autonomiei universitare;
2. Îmbunătățirea eficienței cheltuirii fondurilor publice;
3. Diminuarea dependenței financiare a universităților de resursele bugetare;
4. Creșterea transparenței decizionale.

Drept urmare au fost posibile:

- valorificarea competențelor manageriale ale organismelor de conducere de la nivelul universităților și facultăților;
- descentralizarea deciziilor la nivel de facultăți și catedre/departamente și punerea de acord a răspunderii decizionale cu competențele de adoptare a deciziilor.

Efectele adverse s-au concretizat, în principal, în următoarele:

1. Tendința unor universități de a crește rapid numărul studenților;
2. Neaplicarea unor măsuri disciplinare extreme studenților care se abat de la prevederile regulamentului universității în scopul menținerii numărului de studenți finanțați de la buget;
3. Orientarea spre un învățământ mai ieftin din punct de vedere al cheltuielilor de personal prin:
 - a) menținerea unui grad redus de acoperire a normelor didactice și apelarea la personal didactic din alte universități, licee sau din alte domenii de activitate;

- b) existența unei ponderi reduse a profesorilor și conferențiarilor în totalul posturilor ocupate;

- c) ponderea redusă a personalului didactic cu titlul științific de doctor;

- d) orientarea prioritară spre învățământul universitar în defavoarea învățământului de studii aprofundate, master și doctorat, care este mai costisitor și necesită resurse de personal didactic cu grad superior.

4. Asigurarea, din finanțarea de bază, a cheltuielilor de personal și numai din sumele rămase, alocarea de fonduri pentru cheltuieli materiale pentru menținerea și dezvoltarea bazei materiale.

Luându-se în considerare aceste concluzii, atât cele pozitive cât mai ales cele negative, CNFIS a făcut următoarele propuneri, cu scopul de a înlătura sau diminua efectele negative prezentate mai sus, induse de dorința universităților de sporire a sumelor convenite drept finanțare de bază.

Astfel, pentru înlăturarea sau diminuarea efectelor negative de la punctul 1 și 2, CNFIS a făcut următoarele propuneri:

- modificarea termenului de referință în calculul numărului de studenți echivalenți;
- acceptarea unei marje de variație a numărului de studenți echivalenți, în funcție de strategia fiecărei universități, fără ca aceasta să determine modificări în sumele alocate drept finanțare de bază.

De exemplu, pentru dimensionarea sumelor alocate pe universități drept finanțare de bază pentru anul 2002, s-a luat în calcul numărul studenților echivalenți de la 1 ianuarie 2002, fără a se

mai face recalcularea alocațiilor ca urmare a modificărilor din luna octombrie 2002.

S-a urmărit să se asigure astfel:

- stabilitatea numărului de studenți finanțați de la buget;
- descurajarea universităților orientate spre creșterea rapidă a numărului de studenți în scopul măririi sumelor alocate drept finanțare de bază;
- nediminuarea sumelor alocate universităților care mențin neschimbat numărul de studenți echivalenți sau îl diminuează cu cel mult 10% în scopul orientării spre creșterea nivelului calitativ al activității didactice.

CNFIS a propus, pentru înlăturarea efectelor negative de la punctele 3 și 4, completarea formulei de finanțare cu unii indicatori calitativi, cu implicații directe pe planul costurilor și a eficienței cheltuirii fondurilor publice.

Necesitatea completării formulei de finanțare rezultă și din *art. 171, al. 3 din Legea Învățământului*, în care se precizează: „**Finanțarea de bază** se asigură din bugetul de stat, în funcție de numărul de studenți și doctoranzi admiși la studii fără taxă, de numărul de cursanți, de nivelul și specificul instruirii teoretice și practice și de ceilalți **indicatori specifici activității de învățământ**, în special de cei **referitori la calitatea prestației în învățământ**”.

Toate acestea au constituit argumentul în favoarea rafinării formulei prin luarea în calcul, pe lângă parametri cantitativi menționați mai sus a unor parametri calitativi în acord cu Legea Învățământului.

Astfel această formulă a guvernat repartizarea alocațiilor bugetare destinate finanțării de bază pe universități în anul

2002. S-a traversat o a doua etapă, marcată de o rafinare a formulei prin luarea în calcul a patru indicatori calitativi, și anume:

IC₁	<i>Ponderele posturilor didactice ocupate în totalul posturilor didactice</i>
IC₂	<i>Ponderele posturilor de profesor și conferențiar în totalul posturilor didactice ocupate</i>
IC₃	<i>Ponderele cadrelor didactice sub 35 de ani în totalul personalului didactic</i>
IC₄	<i>Ponderele personalului didactic cu titlu științific de doctor în totalul personalului didactic</i>

Putem spune că în această a doua etapă setul de date utilizat în formulă a fost completat cu informații privind personalul didactic din universități. Acestor informații li s-au asociat **4 indicatori de calitate**, influența lor asupra finanțării fiind privită, în special, prin prisma impactului avut de valoarea indicatorilor asupra cheltuielilor de personal. Această abordare a permis definirea, pentru fiecare universitate, a unor indicatori calitativi agregați, ca produs al celor 4 indicatori de calitate. **Indicatorul calitativ agregat** era utilizat la ajustarea numărului de studenți (unitar echivalenți) ai fiecărei universități, valorile astfel modificate fiind folosite **numai pentru determinarea cheltuielilor de personal** (80% din finanțarea de bază), neavând nici o influență asupra cheltuielilor materiale.

Observațiile care au fundamentat această nouă abordare au fost următoarele:

1. Datorită structurii diferite a cheltuielilor cu salariile, în funcție de modul de ocupare a posturilor apar mari diferențe între cheltuielile pentru un post ocupat

cu titular și un post vacant (structura cheltuielilor cu salariile este prezentată în figura 1.1 din Anexă). De exemplu, gradul mediu de ocupare al posturilor pe totalul celor 49 de universități era, în anul 2000, de 55,5% variind de la o universitate la alta între 23,8 și 93,2%.

2. Variația cheltuielilor cu salariile în funcție de ponderea profesorilor și conferențiarilor în totalul posturilor ocupate este evidentă, aceasta fiind generată în special de sporurile salariale (acestea fiind mai mari sau chiar specifice mai ales pentru aceste posturi – sporurile de fidelitate, sporul de doctorat, sporul de vechime). De exemplu, ponderea posturilor de profesor și conferențiar în totalul posturilor didactice ocupate pe universități, în anul 2000, varia între 10,96% și 49,78%.
3. În multe universități se constată că numărul posturilor de asistent și preparator ocupate este extrem de redus în comparație cu posturile superioare care sunt vizate prin scoaterea la concurs.
4. Activitatea personalului didactic propriu cu experiență în cercetarea științifică, capabil să antreneze studenții în activități de cercetare, are implicații în sensul creșterii costurilor pentru activitatea didactică experimentală și pentru cercetarea destinată îmbunătățirii conținutului procesului didactic.

Acești 4 indicatori calitativi introduși în anul 2002, pentru repartizarea pe instituții de învățământ superior a alocațiilor bugetare pentru finanțarea de bază, au reprezentat doar o latură a problematicii calitative. Ei au măsurat premise de asigurare a calității, și nu calitatea propriu-zisă. Efectele lor, în plus

sau în minus, au însemnat doar o punere de acord a procedurii de atribuire a banilor cu volumul cheltuielilor.

În același timp, calitatea procesului didactic este influențată și de calitatea altor procese sau activități ce au loc într-o universitate: cercetarea științifică, managementul, serviciile sociale sau alte servicii specifice prestate de universități (în figura 1.2 din Anexă sunt prezentate aceste influențe). Niciuna dintre acestea nu au fost luate în considerare la dimensionarea alocațiilor bugetare pentru anul 2002.

Ca urmare a acestui fapt s-au remarcat două aspecte importante:

- Luându-se în considerare numai unele elemente, (prin introducerea celor 4 indicatori) au fost lăsați în afara sistemului de evaluare factori importanți care concură la asigurarea calității procesului didactic.
- Folosirea unui număr restrâns de indicatori a făcut ca fiecare dintre cei patru indicatori să aibă o influență foarte puternică asupra indicatorului global. Pe măsură ce numărul indicatorilor crește se poate atenua efectul global prin compensarea reciprocă a influențelor de sensuri contrare.

A urmat astfel o **a treia etapă** de analiză care s-a finalizat cu concluzia că **lista indicatorilor calitativi trebuie completată.**

A fost utilă astfel o schemă generală a sistemului de indicatori calitativi (vezi figura 1.3 din Anexă), în care procesul didactic a fost pus în corelare atât cu intrările și ieșirile, cât și cu factorii de influență. În urma adoptării acestei abordări au rezultat trei categorii de indicatori:

- Indicatori de calitate a procesului didactic,
- Indicatori de calitate a proceselor care influențează direct activitatea didactică,
- Indicatori de calitate a rezultatelor procesului didactic.

În tabelul 1.1 din Anexă este reprezentată structura sistemului de indicatori, în care cei 13 indicatori propuși pentru anul 2003 sunt structurați pe trei grupe, cu precizarea coeficienților de importanță a fiecărei grupe, precum și a ponderii fiecărui indicator în cadrul grupei. În dimensionarea coeficienților de ponderare s-a urmărit realizarea unui echilibru intern, și o mai atentă corelare a coeficienților de ponderare cu rolul fiecărui factor la asigurarea calității procesului didactic.

Din punct de vedere conceptual au existat două elemente semnificative:

- a) Asigurarea unei abordări distincte pentru factorul „*impactul cercetării științifice asupra calității procesului didactic*”, prin propunerea de alocare a 3% din totalul fondurilor reprezentând finanțarea de bază, care urmează a fi repartizat de universități în funcție de criteriile de performanță;
- b) Limitarea *influenței globale a celorlalți factori calitativi* asupra finanțării de bază la intervalul cuprins între -10 și +10% (în anul 2002 această influență a fost între -12,85 și +11,01%).

În figura 1.3 din Anexă sunt sistematizate elementele conceptuale menționate mai sus, realizându-se și o cuantificare a influenței indicatorilor cantitativi și calitativi luați în considerare la dimensionarea alocațiilor bugetare,

reprezentând finanțarea de bază, pe universități.

Concluziile care se conturează pentru această abordare a sistemului de finanțare, prin extinderea sistemului de indicatori calitativi în repartizarea pe universități a alocațiilor bugetare, sunt următoarele:

1. Permite luarea în considerare, într-un mod echilibrat, a principalilor factori privind „calitatea prestației în învățământ”, realizându-se concordanța deplină între formula de calcul a finanțării de bază și prevederile art. 171, al. 3 din Legea Învățământului.
2. Stimulează profesionalizarea managementului universitar și promovarea managementului prin obiective, indicatorii calitativi constituindu-se în „ținte” strategice pentru conducerile universităților orientate spre performanță.
3. Permite cuantificarea progreselor realizate de universități ca urmare a strategiilor adoptate de conducerile acestora.
4. Se asigură transparența privind performanțele obținute și eficiența cheltuirii fondurilor publice.
5. Permite creșterea responsabilității universității față de șansele de inserție pe piața muncii a propriilor absolvenți, ceea ce va necesita dezvoltarea unor activități de sprijinire a acestora (orientarea în carieră, adaptarea curriculei și a formelor de educație etc.), activități ce nu au avut un rol prioritar până în prezent.
6. Este de așteptat ca reacțiile universităților să fie la fel de diferențiate ca și până în prezent, resimțind noua etapă de rafinare a formulei de calculare a finanțării de bază ca pe o **modalitate firească de**

recunoaștere a meritelor sau ca pe o **amenințare**, în funcție de poziția concretă în care universitățile se găsesc pe planul realizărilor de ordin calitativ.

7. Aplicarea noului sistem solicită o mai mare **acuratețe a informațiilor** și **corectitudine** în datele furnizate de universități. Orice disfuncționalitate în informațiile transmise de către o universitate poate produce perturbații, cu implicații negative ce vor fi resimțite de toate celelalte universități.

Sub acest aspect, formula guvernează repartizarea finanțării de bază, pe universități, în anul 2003.

Metodologia de repartizare utilizată pentru finanțarea complementară

Finanțarea complementară constituie partea din finanțarea globală care nu este destinată acoperirii cheltuielilor de bază (cheltuieli de personal și cheltuieli materiale, de întreținere).

Finanțarea complementară se realizează de către Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului, în special pe baze competiționale, fiind destinată, așa cum s-a specificat mai sus, realizării de dotări și alte cheltuieli de investiții, reparații capitale, suport studenți pentru transferuri (burse) și facilități de transport, subvenții pentru căminele și cantinele studentești și acoperirea unor cheltuieli legate de cercetarea științifică universitară. Finanțarea complementară se realizează atât cu sume de la bugetul de stat cât și din surse externe, respectiv împrumuturi și ajutoare externe.

Alocațiile bugetare destinate suportului pentru studenți, prin burse și facilități de transport, destinate subvențiilor pentru cămine și cantine și dotărilor de laborator se repartizează

universităților pe bază de formulă, indicatorul de bază pentru calcul fiind studentul (eligibil, în mod diferențiat, în funcție de tipul alocațiilor) și alți indicatori de diferențiere, dintre care:

- coeficienții de echivalare pentru calculul studenților echivalenți eligibili pentru burse;
- coeficienții de diferențiere pe zone a universităților, utilizați pentru repartizarea alocațiilor destinate facilităților de transport pentru studenți;
- indicii de cost pentru cheltuieli materiale, utilizați pentru repartizarea alocațiilor destinate dotărilor de laborator pe diferite domenii de învățământ.

Totuși, finanțarea complementară se repartizează universităților mai ales pe baze competiționale (programe instituționale pentru investiții sau reparații capitale, programe de cercetare, programe pentru finanțarea parcurilor de transfer tehnologic), din alocații bugetare sau extrabugetare.

Anexă

Figura 1.1: Cheltuielile cu salariile pentru un post didactic ocupat și pentru un post didactic vacant

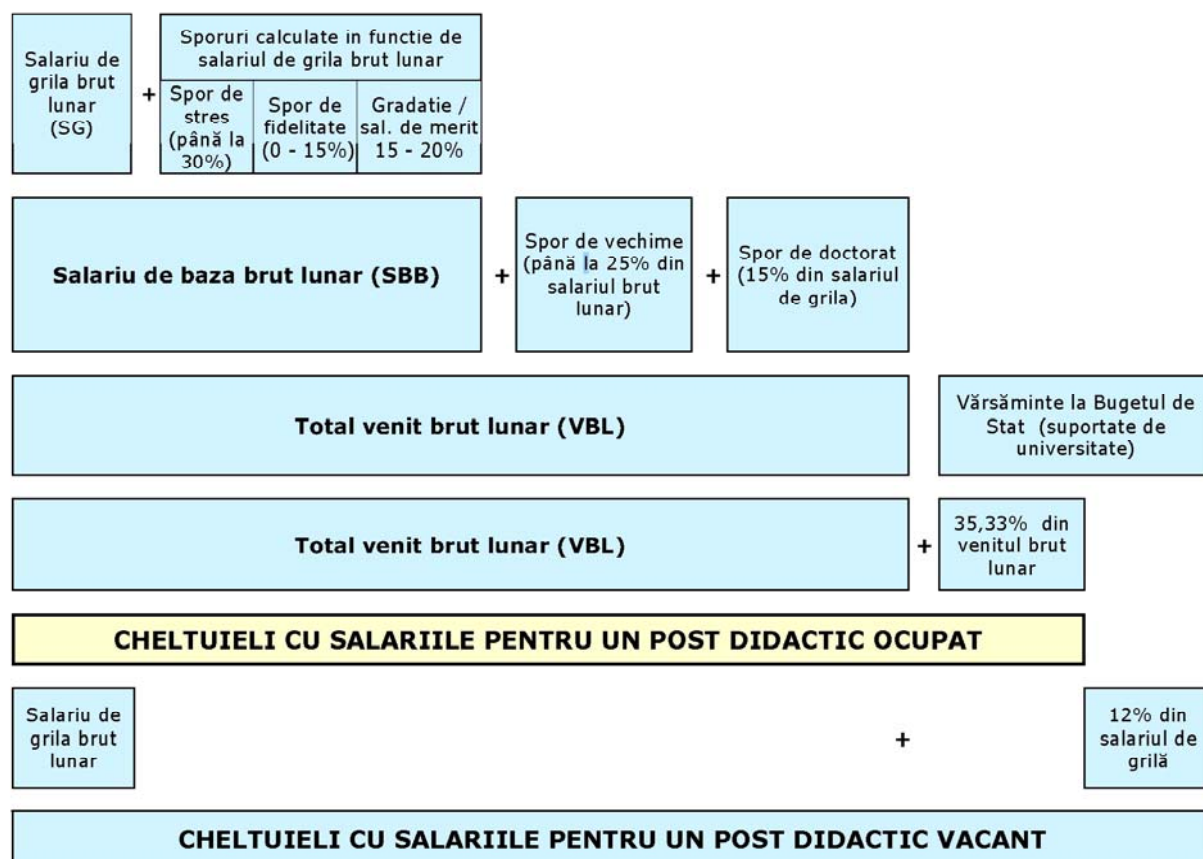


Figura 1.2: Schema generală a sistemului de indicatori calitativi

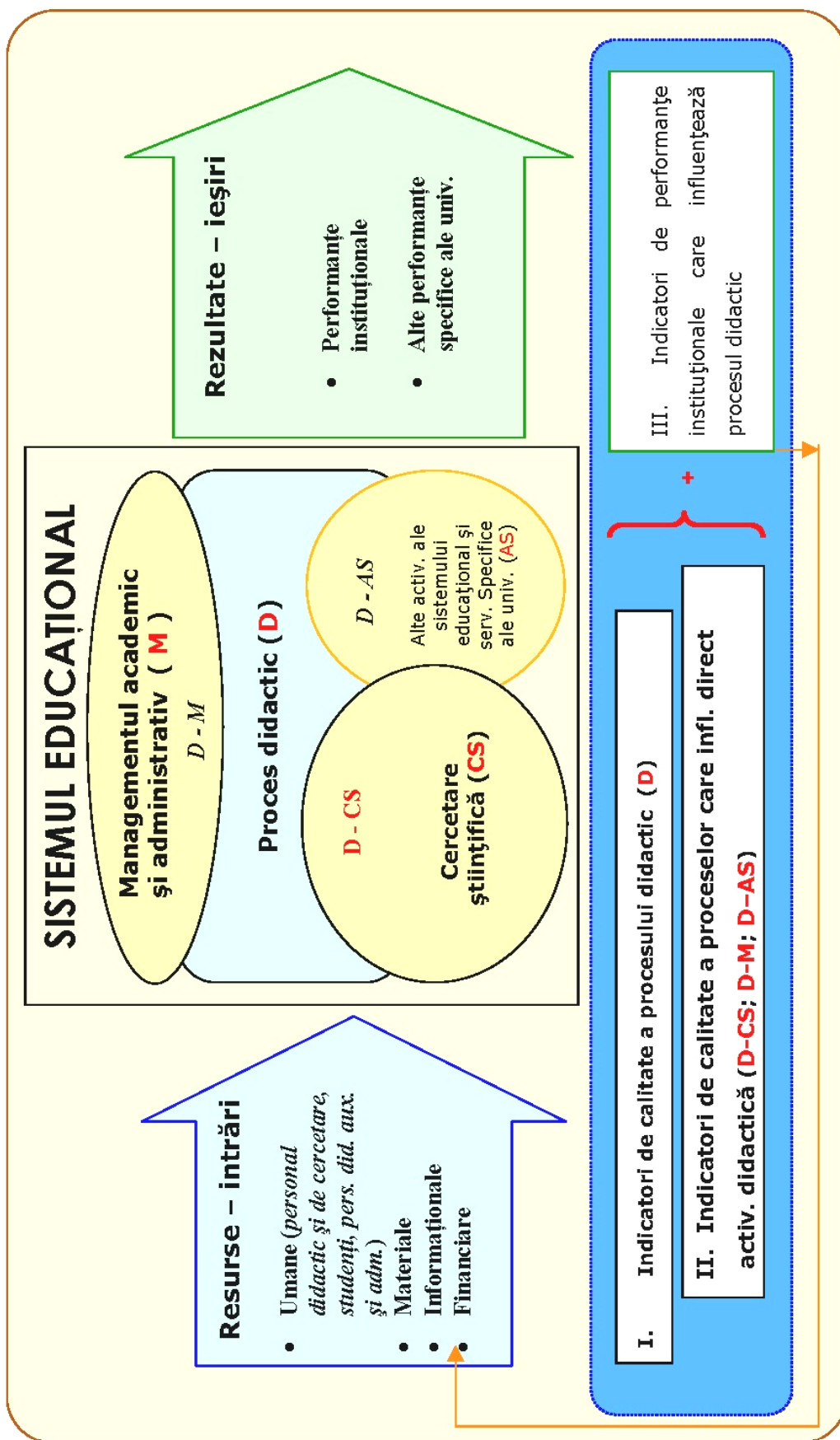
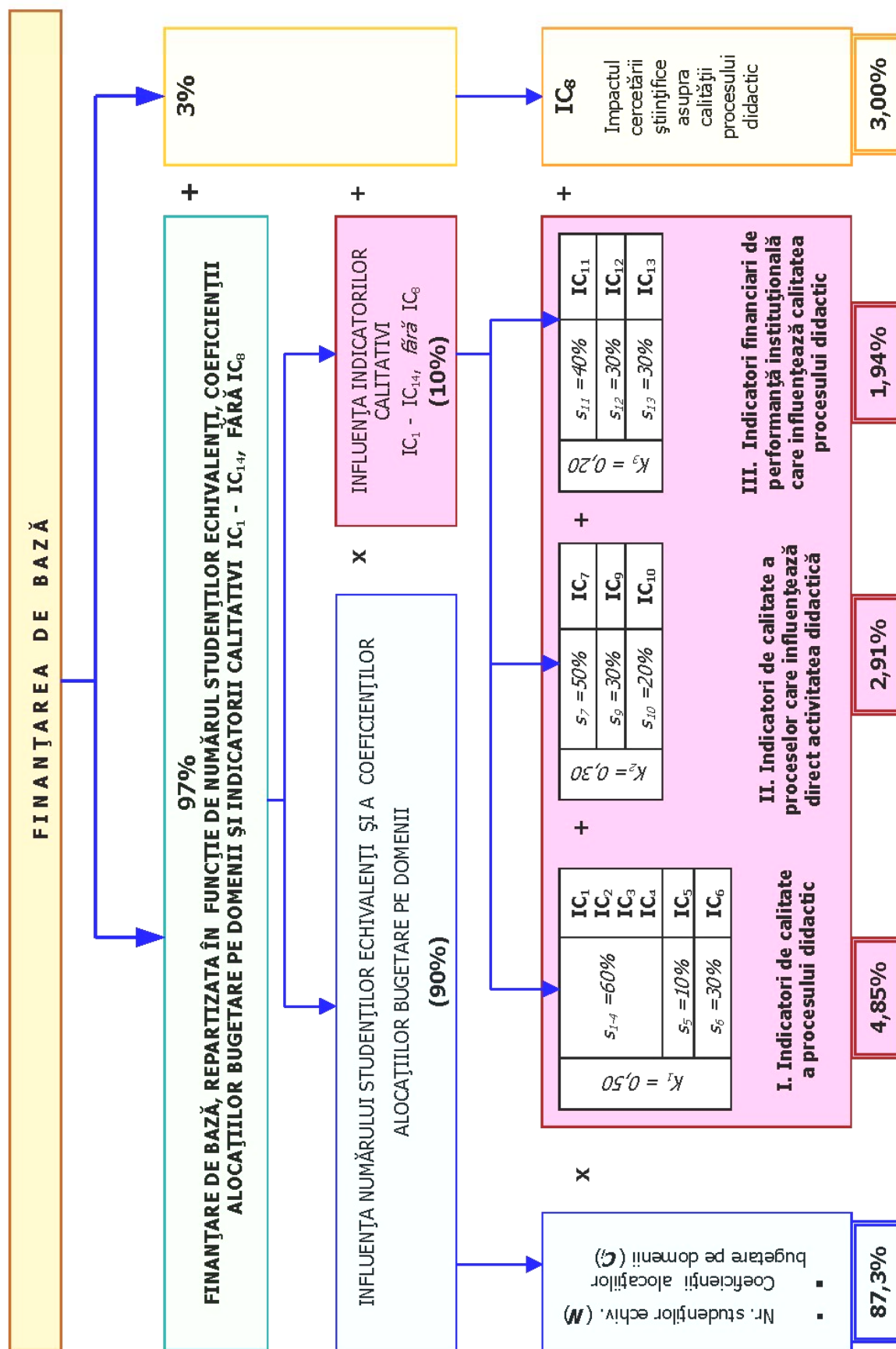


Figura 1.3: Formula pentru finanțarea de bază, pe universități, pe anul 2003



Tabelul 1.1: Structura sistemului de indicatori pentru 2003

Denumire	Domenii	
	Denumire	
I. Procesul didactic	1.1 Procesul didactic (D)	<p>IC₁ Ponderea posturilor didactice ocupate cu titulari în totalul posturilor legal constituite ^{1); 2)}</p> <p>IC₂ Ponderea profesorilor și conferențiarilor titulari în totalul personalului didactic cu norma de bază în universitate;</p> <p>IC₃ Ponderea personalului didactic titular sub 35 de ani în totalul personalului didactic cu norma de bază în universitate;</p> <p>IC₄ Ponderea personalului didactic titular cu titlul științific de doctor în totalul personalului didactic cu norma de bază în universitate ³⁾;</p>
		<p>IC₅ Ponderea studenților de la învățământul postuniversitar de studii aprofundate, master și doctorat în totalul studenților fizici de la învățământul universitar de zi și postuniversitar (studii aprofundate, master și doctorat), finanțați de la buget și cu taxă</p>
		<p>IC₆ Raportul procentual dintre cheltuielile pentru dotarea laboratoarelor și bibliotecilor și finanțarea de bază⁴⁾.</p>
II. Proceso care influențează direct activitatea didactică	2.1 Impactul managementului academic și administrativ asupra calității procesului didactic (D - M)	<p>IC₇ Calitatea managementului academic și administrativ, conform extrasului fișei de audit intern și control preventiv, anexată la execuția bugetară.</p>
	2.2 Impactul cercetării științifice asupra calității procesului didactic (D - CS)	<p>IC₈ Nivelul performanțelor în cercetarea științifică (evaluat de CNCIS după o metodologie specifică – vezi Anexa C) (S₈ = 3% din finanțarea de bază)</p>
	2.3 Impactul altor activități ale sistemului educațional asupra calității procesului didactic (D - AS)	<p>IC₉ Asigurarea și întreținerea bazei materiale necesare procesului didactic</p> <p>a) Ponderea cheltuielilor materiale (din alocații bugetare și venituri proprii) în totalul cheltuielilor curente, mai puțin reparațiile capitale;</p> <p>b) Numărul studenților și a personalului didactic la un post cu conexiune la Internet.</p>
		<p>IC₁₀ Calitatea serviciilor sociale și administrative studentești</p>

Tabelul 1.1: Structura sistemului de indicatori pentru 2003

Denumire	Domenii	
	Denumire	
III. Performanțe instituționale care influențează procesul didactic	3.1 Indicatori financiari de performanță instituțională	
	<p>IC_{1.1} Raportul procentual dintre veniturile realizate prin activități proprii ale universității, altele decât contractele de cercetare-proiectare și finanțarea de bază</p> <p>IC_{1.2} Raportul procentual dintre valoarea contractelor de cercetare-proiectare și finanțarea de bază Notă: Pentru universitățile de artă și educație fizică se includ și veniturile obținute din activitățile specifice domeniului propriu.</p> <p>IC_{1.3} Pondere veniturilor proprii cheltuite pentru dezvoltare (dotări, investiții și reparații capitale) în totalul finanțării (alocații bugetare și venituri proprii) Notă: Donațiile în natură se echivalează cu veniturile proprii.</p>	

Notă:

- 1) **Post legal constituit:** numim astfel postul didactic al cărui număr mediu de ore convenționale pe săptămână este cel prevăzut în art. 81, al. (1) din Legea privind Statutul personalului didactic. Posturile cu un număr de ore didactice mai mare decât limita maximă prevăzută în Statut, se echivalează în posturi legal constituite;
- 2) **IC₁** se calculează ca raport procentual între numărul personalului didactic titular, cu norma de bază în universitate și totalul posturilor didactice legal constituite;
- 3) La **universitățile de artă** se iau în considerare:
 - profesorii și conferențarii (indiferent dacă au sau nu titlul științific de doctor);
 - lectorii și asistenții cu titlul științific de doctor.
- 4) Se includ cheltuielile, din alocațiile bugetare și venituri proprii (inclusiv sponsorizări și donații) pentru:
 - a) dotarea laboratoarelor (echipamente și aparatură de laborator, software, documentație);
 - b) dotarea bibliotecilor (cărți, CD, abonamente reviste, abonamente on-line (biblioteci și reviste), manuale universitare

Repartizarea alocațiilor bugetare, pentru anul 2002

Repartizarea alocațiilor bugetare destinate finanțării de bază

Pentru instituțiile de învățământ superior de stat din România, alocația bugetară pentru finanțarea de bază repartizată pe anul 2002 a fost în valoare totală de **4.774.903.705 mii lei** (4.373.850.000 mii lei aprobați inițial, la începutul anului financiar, iar restul de 401.053.705 mii lei, alocați suplimentar în ultimul trimestru al anului).

Alocația bugetară destinată finanțării de bază a fost repartizată universităților, vizând următoarele 3 direcții:

- 1. pe bază de formulă** (suma totală repartizată în acest fel universităților a fost 4.669.742.250 mii lei);
- 2. pentru situații neprevăzute** (70.107.750 mii lei, vezi coloana 2, tabelul 2.8 din Anexă, a constituit un fond de rezervă, reprezentând 1,5% din alocația totală, la dispoziția conducerii superioare a Ministerului Educației, Cercetării și Tineretului pentru rezolvarea situațiilor deosebite care nu pot fi prevăzute în repartizarea după formulă).

Astfel au fost repartizate unor universități alocații suplimentare pentru următoarele tipuri de cheltuieli neprevăzute prin formula de finanțare:

- o cheltuieli cu Stațiunile Didactice Agricole și Grădinile Botanice;
- o cheltuieli materiale ridicate pentru activitățile clinice de la specializarea stomatologie;

- o cheltuieli materiale pentru Nava Școală Neptun;
- o cheltuieli materiale pentru Facultatea de Film;
- o cheltuieli materiale ale activităților de laborator de la profilele fizică și chimie.

- 3. prin virări de credite** (35.053.705 mii lei, vezi coloana 3, tabelul 2.8 din Anexă).

Repartizarea finanțării de bază pentru instituțiile de învățământ superior prin aplicarea algoritmului (pe bază de formulă) pornește de la cunoașterea numărului studenților echivalenți, a indicilor de cost determinați pe domenii de învățământ și a indicatorilor calitativi agregați, calculați pentru fiecare universitate.

Noțiunea de **student echivalent** a fost introdusă pentru a exprima în termeni matematici următorul aspect: costurile implicate de procesul de pregătire universitară a unui student diferă în funcție de forma de învățământ urmată de acesta.

Aceste diferențe se exprimă prin intermediul unor ponderi asociate fiecărei forme de învățământ. Ca element de referință (având ponderea 1) este considerat studentul care urmează cursuri universitare de zi. Formele de învățământ post-universitare au ponderi supraunitare, în timp ce formele de învățământ seral sau fără frecvență au ponderi subunitare (tabelul 2.1 din Anexă prezintă lista

coeficienților de echivalare utilizați în anul 2002).

Coeficienții de cost pe domenii de învățământ, stabiliți de Consiliul Național pentru Finanțarea Învățământului Superior, reprezintă raportul între costul unui student echivalent din orice domeniu de învățământ și costul unui student echivalent din domeniul socio-uman, luat ca unitate.

În tabelul 2.2 din Anexă este prezentată lista domeniilor de învățământ cu indicii de cost corespunzători, pentru anul 2002.

O schimbare esențială a sistemului de repartizare a fondurilor reprezentând finanțarea de bază a universităților pe anul 2002 a constituit-o introducerea următorilor indicatori calitativi, cu efecte directe asupra cheltuielilor.

IC₁: Ponderea posturilor cadrelor didactice ocupate din totalul acestora

Relevanța indicatorului: asigurarea cu personal didactic propriu, cu impact direct asupra nivelului calitativ al activității didactice și asupra efectuării unor costuri suplimentare, neasigurate prin sistemul de finanțare.

Consecință: o universitate fără resurse de personal didactic cheltuiește mult mai puțin decât alta cu un grad mai mare de asigurare cu personal didactic și realizează o calitate mai scăzută a procesului didactic, dar primește aceeași sumă reprezentând finanțarea de bază.

Pentru remedierea acestei situații au fost propuși următorii coeficienți de corecție, unde valoarea 1 corespunde limitei minime prevăzută de Legea 88 / 1995

Tabel 2.3: Lista coeficienților de corecție corespunzători indicatorilor IC₁

Situații efective	Coeficienți de corecție
Până la 40%	0,904
40 – 49,9%	0,968
50%	1,000
50,1 – 60%	1,032
60,1 – 70%	1,096
Peste 70%	1,140

IC₂: Ponderea posturilor de profesor și conferențiar în totalul posturilor didactice ocupate

Relevanța indicatorului: existența personalului didactic propriu performant, promovat după criteriile unitare, pe ramuri de știință, la nivel național, care presupune efectuarea unor costuri suplimentare, neasigurate până în prezent prin sistemul de finanțare

Consecință: o universitate fără resurse de personal didactic cu grad de profesor și conferențiar cheltuiește mult mai puțin decât alta cu un grad mai mare de asigurare cu personal didactic performant și realizează o calitate mai scăzută a procesului didactic.

Pentru stimularea adoptării de către universități a unor măsuri de creștere a ponderii personalului didactic cu titlul de profesor sau conferențiar au fost propuși următorii coeficienți de corecție:

Tabel 2.4: Lista coeficienților de corecție corespunzători indicatorilor IC₂

Situații efective	Coeficienți de corecție
Pana la 15%	0,939
15 – 19,9%	0,974
20%	1,000
20,1 – 25%	1,026
25,1 – 30%	1,077
Peste 30%	1,104

IC₃: Ponderea cadrelor didactice sub 35 de ani

Relevanța indicatorului: preocuparea universității pentru asigurarea în perspectivă cu personal didactic propriu, în scopul conservării și dezvoltării performanțelor în activitatea didactică.

Consecință: ca urmare a reducerii numărului de posturi vacante, în scopul asigurării unor posturi ce urmează a fi acoperite în regim de plată cu ora de personalul didactic existent sau pentru menținerea unor posturi "de siguranță", nu se mai angajează personal didactic pe posturi de preparator și asistent, sacrificându-se astfel perspectiva universității.

Pentru stimularea adoptării de către universități a unor măsuri de remediere a acestei situații au fost propuși următorii coeficienți de corecție:

Tabel 2.5: Lista coeficienților de corecție corespunzători indicatorilor IC₃

Situații efective	Coeficienți de corecție
Pana la 15%	1,000
15 - 19,9%	1,000
20%	1,000
20,1 - 25%	1,026
25,1 - 30%	1,077
Peste 30%	1,104

IC₄: Ponderea personalului didactic cu titlul științific de doctor în totalul personalului didactic

Relevanța indicatorului: existența personalului didactic propriu cu experiență în cercetarea științifică, capabil să antreneze studenții în activități de cercetare, cu implicații asupra costurilor, neasigurate până în prezent prin sistemul de finanțare.

Consecință: activitatea personalului didactic propriu cu experiență în cercetarea științifică, capabil să antreneze studenții în activități de cercetare, are implicații în sensul creșterii costurilor pentru activitatea didactică experimentală și pentru cercetarea destinată îmbunătățirii conținutului procesului didactic. Aceste costuri suplimentare, cu efecte în plan calitativ, nu sunt asigurate în prezent prin sistemul de finanțare.

Pentru stimularea adoptării de către universități a unor măsuri de creștere a ponderii personalului didactic cu titlul științific de doctor au fost propuși următorii coeficienți de corecție:

Tabel 2.6: Lista coeficienților de corecție corespunzători indicatorilor IC₄

Situații efective	Coeficienți de corecție
Pana la 40%	0,990
40 - 49,9	0,995
50%	1,000
50,1 - 60%	1,005
60,1 - 70%	1,010
Peste 70%	1,015

În urma introducerii acestor elemente de natură calitativă în metodologia de finanțare, au rezultat modificări în cadrul formulei utilizate pentru repartizarea pe universități a finanțării de bază pentru anul 2002.

În continuare prezentăm pașii algoritmului de repartizare a fondurilor pentru finanțarea de bază, pentru anul 2002

Pasul 1. Se calculează **indicatorul calitativ agregat** pentru fiecare universitate

$$(IC)_U = (IC_1)_U \times (IC_2)_U \times (IC_3)_U \times (IC_4)_U$$

unde $(IC_1)_U$, $(IC_2)_U$, $(IC_3)_U$, $(IC_4)_U$ sunt coeficienții de corecție asociați indicatorilor de calitate pentru universitatea U

Pasul 2. Se calculează **numărul de studenți echivalenți** din domeniul D_i pentru universitatea U :

$$N_{iU}^e = \sum_{k=1}^{18} (N_{ik})_U \times p_k$$

unde $(D_i)_{i=1,14}$ sunt domeniile de învățământ,

$(F_k)_{k=1,18}$ sunt formele de învățământ,

$(p_k)_{k=1,18}$ sunt coeficienții de echivalare pe forme de învățământ,

iar $(N_{ij})_{i=1,14; j=1,18}$ reprezintă numărul de studenți fizici pe forme și domenii de învățământ pentru universitatea U

Pasul 3. Se calculează **alocațiile unitare** pe student echivalent pentru fiecare universitate U , plecând de la faptul că alocația unitară pe student echivalent este

$$a = cp + cm,$$

unde: cp este alocația unitară pe student echivalent pentru cheltuieli de personal – diferită pentru fiecare universitate

cm este alocația unitară pe student echivalent pentru cheltuieli materiale – aceeași pentru fiecare universitate)

Pentru cheltuieli materiale

a) Se calculează numărul de studenți echivalenți pe țară din domeniul D_i :

$$N_i^e = \sum_U N_{iU}^e$$

b) Se calculează alocația unitară pentru cheltuieli materiale

$$cm = \frac{A_T^M}{\sum_{i=1}^{14} c_i \times N_i^e},$$

unde $A_T^M = 0.2 \times A_T$ este alocație pentru cheltuieli materiale, iar A_T este alocația totală de la Buget pentru finanțarea de bază

$(c_i)_{i=1,14}$ sunt indicii de cost pe domenii de învățământ

Pentru cheltuieli de personal

a) Se calculează numărul de studenți echivalenți din domeniul D_i pe țară pentru universitatea U , ponderați cu indicatorul calitativ agregat pe universitate:

$$\bar{N}_{iU}^e = (IC)^U \times N_{iU}^e$$

b) Se calculează numărul de studenți echivalenți pe țară din domeniul i :

$$\bar{N}_i^e = \sum_U \bar{N}_{iU}^e$$

c) Se calculează alocația unitară pe țară pentru cheltuieli de personal:

$$cp = \frac{A_T^P}{\sum_{i=1}^{14} c_i \times \bar{N}_i^e}$$

unde $A_T^P = 0.8 \times A_T$ – alocație pentru cheltuieli de personal, iar A_T este alocația totală de la Buget pentru finanțarea de bază

$(c_i)_{i=1,14}$ indicii de cost pe domenii de învățământ

Pasul 4. Se calculează alocația unitară pentru cheltuieli materiale și cheltuieli de personal pentru domeniul D_i :

$$cm_i = \frac{A_T^M}{\sum_{k=1}^{14} c_k \times N_k^e} \times c_i$$

$$cp_i = \frac{A_T^P}{\sum_{k=1}^{14} c_k \times \bar{N}_k^e} \times c_i$$

Pasul 5. Se calculează alocația pentru cheltuieli materiale și pentru cheltuieli de personal pentru universitatea U :

$$(CM)_U = \sum_{i=1}^n \frac{A_T^M}{\sum_{k=1}^{14} c_k \times N_k^e} c_i \times N_{iU}^e$$

$$(CP)_U = \sum_{i=1}^{14} \frac{A_T^P}{\sum_{k=1}^{14} c_k \times \bar{N}_k^e} c_i \times \bar{N}_{iU}^e$$

adică

$$(CP)_U = \sum_{i=1}^{14} \frac{A_i^p}{\sum_{k=1}^{14} c_k \times \sum_U (IC)^U \times N_{kU}^e} c_i \times ((IC)^U \times N_{iU}^e)$$

Pasul 6. Se determină cuantumul finanțării de bază corespunzător unei universități **U**

$$(FB)_U = (CP)_U + (CM)_U$$

În tabelul 2.7 din Anexă sunt prezentate alocațiile repartizate fiecărei universități în urma aplicării algoritmului.

În tabelul 2.8 din Anexă este prezentată **situația finală** a alocațiilor bugetare destinate finanțării de bază pentru fiecare universitate.

Repartizarea fondurilor aprobate pentru finanțarea complementară pe anul 2002

Așa cum s-a prezentat anterior, în structura bugetului pentru învățământul superior se cuprind și alocațiile bugetare aprobate pentru finanțarea complementară privind :

- transferurile (burse);
- facilitățile de transport urban pentru studenți;
- investițiile;
- reparațiile capitale;
- cercetarea științifică.

Fondurile pentru burse se repartizează pe universități în funcție de numărul studenților de la cursurile de zi (forma lungă, forma scurtă, studii aprofundate, masterat) și numărul doctoranzilor cu frecvență, doar aceștia fiind eligibili pentru aceste burse. Ținând seama de raportul dintre bursa unui doctorand cu frecvență și bursa medie a

unui student urmează ca numărul doctoranzilor cu frecvență să fie ponderat folosind coeficientul 3.

Pentru repartizarea cât mai echilibrată a fondurilor aprobate pentru finanțarea **facilităților de transport urban** trebuie să se țină seama de aria centrului universitar, de aglomerarea centrului universitar și de diversitatea rețelelor de transport urban.

În funcție de aceste criterii în anul 2002 s-au propus următorii coeficienți de diferențiere pe zone a universităților de stat în privința facilităților de transport urban pentru studenți :

Tabelul 2.9: Lista coeficienților de diferențiere pe zone pentru transport

Zona I	București	2.00
Zona a II-a	Cluj, Iași, Timișoara, Craiova, Constanța, Oradea, Bacău, Arad, Galați, Brașov, Ploiești	1.50
Zona a III-a	Târgu Mureș, Baia Mare, Pitești, Sibiu, Suceava, Târgoviște	1.00
Zona a IV-a	Alba Iulia, Petroșani, Reșița, Târgu Jiu	0.50

De facilitățile de transport urban nu beneficiază studenții care studiază în afara localității de reședință a universității (filiale, colegii, extensii universitare).

Pentru **finanțarea investițiilor** s-a considerat necesar să se facă distincție între: investiții de natura construcțiilor, consolidări și dotări independente.

În anul 2002, finanțarea investițiilor a ținut seama de următoarele reguli:

- să nu se deschidă nici un șantier nou de construcții în rețeaua de învățământ superior, fondurile de investiții pe anul 2002 urmând să fie dirijate spre finalizarea obiectivelor aflate în lucru;

- să se finanțeze în mod prioritar consolidările spațiilor de învățământ și a spațiilor sociale;

În ceea ce privește repartizarea pe universități a fondurilor aprobate pentru finanțarea lor, pe anul 2002, a fost necesar:

- să se țină seama de starea tehnică a clădirilor și construcțiilor pentru care au solicitat fonduri pentru reparații capitale;
- să fie avute în vedere, cu prioritate, obiectivele cu cele mai îndelungate durate de la ultima reparație capitală, indiferent de universitatea în care acestea se aflau.

Alocațiile bugetare destinate dotărilor independente (cheltuielile pentru laboratoarele didactice) s-a repartizat universităților pe bază de formulă, parametrii de bază pentru algoritmul de calcul fiind numărul de studenți echivalenți și indicii de cost pentru cheltuieli materiale.

Cercetarea științifică reprezintă un alt domeniu pentru care finanțarea se realizează pe baze competiționale.

Pentru proiectele care au fost finanțate din împrumutul Băncii Mondiale și din contribuția Guvernului României au aplicat procedurile de evaluare, monitorizare și finanțare elaborate de CNCSIS și CNFIS cu acordul reprezentanților Băncii Mondiale. Pentru granturile de cercetare cu finanțare exclusivă de la buget CNCSIS a coordonat organizarea competiției de finanțare.

Anexă**Tabelul 1: Lista coeficienților de echivalare utilizați în anul 2002**

	Forma de învățământ	Coeficienții de echivalare
1.	Curs de zi (forma lungă)	1.00
2.	Colegii	1.00
3.	Studii aprofundate + masterat	3.00
4.	Studii aprofundate + masterat integral în limbi moderne de mare circulație internațională (engleza, franceza, germana)	6.00
5.	Studii de specialitate integral în limbi moderne de mare circulație internațională (engleza, franceza, germana)	2.00
6.	Studii de specialitate în limba maghiară	1.50
7.	Studii de specialitate în limbi de circulație restrânsă (rare, altele decât limbile engleză, franceză, maghiară și germană)	2.00
8.	Studii în afara localității de reședință a universității	1.25
9.	Cursuri în cadrul extensiilor universitare (în afara țării)	2.50
10.	Cursuri cu frecvență redusă	0.35
11.	Cursuri serale	0.80
12.	Cursuri fără frecvență	0.15
13.	Doctoranzi cu frecvență	4.00
14.	Doctoranzi fără frecvență	1.00
15.	Rezidențiat	2.10
16.	Grade didactice acordate în învățământul preuniversitar	0.40
17.	An pregătitor	1.25
18.	Seminar pedagogic	0.12

**Tabelul 2 : Lista domeniilor de învățământ cu indicii de cost corespunzători,
 pentru anul 2002**

Nr. crt.	Domeniul de învățământ (D_i)	Coeficienții de cost (c_i)
I	Tehnic	1.650
II	Arhitectură	2.000
III	Agronomic	1.690
IV	Științe	1.650
V	Matematici și matematici aplicate	1.280
VI	Socio-uman	1.000
VII	Psihologie	1.280
VIII	Medicină	1.900
IX	Economie	1.000
X	Teatru și interpretare muzicală	5.674
XI	Film	9.000
XII	Muzică-Arte	3.000
XIII	Sport	1.860
	(Seminar pedagogic)	1.000

Tabelul 2.7: Repartizarea pe universități a finanțării de bază pentru anul 2002
(conform formulei de finanțare)

Nr. Crt.	Universitatea	Total SE finantati in 2002	IC agregat	FB in anul 2002 (in mii lei) - conform formulei		
				Cheltuieli de personal	Cheltuieli materiale	TOTAL
A	B	1	2	3	4	5
1	Universitatea Politehnica Bucuresti	28,743.51	1.239	316,262,393	78,305,412	394,567,805
2	Universitatea Tehnica de Constructii Bucuresti	8,209.20	1.264	92,420,491	22,430,385	114,850,876
3	Institutul Arhitectura "Ion Mincu" Bucuresti	1,954.26	1.085	22,993,679	6,501,211	29,494,890
4	USAMV Bucuresti	6,407.38	1.264	75,404,341	18,300,578	93,704,919
5	Universitatea Bucuresti	29,789.68	1.175	234,344,068	61,183,122	295,527,190
6	UMF "Carol Davila" Bucuresti	13,634.10	1.167	163,914,478	43,088,561	207,003,039
7	ASE Bucuresti	17,794.95	1.252	124,414,936	30,484,826	154,899,762
8	Academia de Muzică Bucuresti	1,451.28	1.229	37,685,860	9,406,804	47,092,664
9	Academia de Artă Bucuresti	963.88	1.278	19,473,626	4,674,461	24,148,087
10	Academia Teatru Film "I.L.Caragiale" Bucuresti	673.28	1.085	26,293,482	7,434,194	33,727,676
11	ANEFS Bucuresti	1,095.70	1.252	13,246,400	3,245,705	16,492,105
12	SNSPA Bucuresti	2,542.57	1.174	16,184,802	4,229,167	20,413,969
13	Universitatea "1 decembrie 1918" Alba-Iulia	2,382.14	1.215	16,579,866	4,186,203	20,766,069
14	Universitatea "Aurel Vlaicu" Arad	1,644.00	1.342	17,221,876	3,936,801	21,158,677
15	Universitatea Bacau	2,703.77	1.157	23,426,859	6,211,496	29,638,355
16	Universitatea de Nord Baia Mare	2,870.88	1.215	24,961,212	6,302,385	31,263,597
17	Universitatea "Transilvania" Brasov	13,832.24	1.252	144,470,030	35,398,835	179,868,865
18	Universitatea Tehnica Cluj Napoca	10,649.25	1.264	118,964,623	28,872,627	147,837,250
19	USAMV Cluj Napoca	3,160.14	1.396	41,423,627	9,102,868	50,526,495
20	Universitatea "Babes - Bolyai" Cluj	32,387.51	1.252	279,147,451	68,398,231	347,545,682
21	UMF "Iuliu Hatieganu" Cluj Napoca	7,677.40	1.285	101,422,900	24,212,990	125,635,890
22	Academia Muzică " Gh.Dima" Cluj Napoca	1,211.76	1.085	29,315,514	8,288,641	37,604,155
23	Academia Arte Vizuale "Ioan Andreescu" Cluj	691.51	1.169	12,517,456	3,284,862	15,802,318
24	Universitatea "Ovidius" Constanta	6,919.66	1.099	60,276,520	16,825,424	77,101,944
25	Institutul de Marina Constanta	783.00	1.229	8,609,223	2,148,957	10,758,180
26	Universitatea Craiova	15,974.99	1.264	147,489,736	35,795,651	183,285,387
27	UMF Craiova	3,180.00	1.278	41,867,590	10,049,921	51,917,511
28	Universitatea "Dunarea de Jos" Galati	12,587.70	1.174	117,050,316	30,585,813	147,636,129
29	Universitatea "Gheorghe Asachi" Tehnica Iasi	14,344.64	1.304	166,810,388	39,242,895	206,053,283
30	USAMV "Ion Ionescu de la Brad" Iasi	2,365.36	1.349	30,154,305	6,857,296	37,011,601
31	Universitatea "Al. I. Cuza" Iasi	21,422.60	1.264	179,903,805	43,662,521	223,566,326
32	UMF "Gr. T. Popa" Iasi	6,736.71	1.278	88,694,961	21,290,391	109,985,352
33	Academia de Arte "George Enescu" Iasi	1,119.59	1.215	25,150,854	6,350,267	31,501,121
34	Universitatea Oradea	20,162.23	1.030	163,386,935	48,662,637	212,049,572
35	Universitatea Tehnica Petrosani	3,514.55	1.175	32,855,057	8,577,879	41,432,936
36	Universitatea Pitesti	4,880.71	1.157	42,132,656	11,171,230	53,303,886
37	Universitatea "Petrol si Gaze" Ploiesti	5,049.45	1.252	48,361,335	11,849,758	60,211,093
38	Universitatea "Eftimie Murgu" Resita	1,100.78	1.096	9,040,156	2,530,352	11,570,508
39	Universitatea "Lucian Blaga" Sibiu	8,514.28	1.245	77,381,684	19,067,087	96,448,771
40	Universitatea "Stefan cel Mare" Suceava	3,652.95	1.085	29,132,315	8,236,843	37,369,158
41	Universitatea Valachia Târgoviste	4,868.48	1.139	39,192,334	10,555,843	49,748,177
42	Universitatea "Constantin Brancusi" Târgu Jiu	1,467.18	1.069	10,537,543	3,023,968	13,561,511
43	Universitatea Tehnica "Petru Maior" Târgu Mures	1,804.96	1.168	15,096,026	3,964,928	19,060,954
44	UMF Tg.Mures	4,817.64	1.220	60,412,834	15,190,949	75,603,783
45	Academia Arta Teatrala Tg. Mures	215.20	1.215	7,065,479	1,783,942	8,849,421
46	Universitatea Politehnica Timisoara	13,778.40	1.396	170,720,540	37,515,945	208,236,485
47	USAMV a Banatului Timisoara	3,611.20	1.252	41,962,162	10,281,798	52,243,960
48	Universitatea de Vest Timisoara	11,981.09	1.322	112,751,811	26,164,209	138,916,020
49	UMF Timisoara	4,772.12	1.173	57,667,265	15,081,581	72,748,846
	TOTAL	372,095.87	1.252	3,735,793,800	933,948,450	4,669,742,250

Tabel 2.8: Situația finală a repartizării pe universități a finanțării de bază pentru anul 2002

Nr. Crt.	Universitatea	Finanțarea de bază în anul 2002 (în mii lei) - conform formulei	Alocari suplimentare pentru finanțarea de baza				TOTAL alocatii bugetare reprezentând finanțarea de bază pentru anul 2002
			Alocari din fondul de rezerva al MEC	Virari de credite	Propunere de alocare - rest fond de rezerva	TOTAL suplimentari	
A	B	1	2	3	4	5	6
1	Universitatea Politehnica Bucuresti	394,567,805	2,819,400		1,478,789	4,298,189	398,865,994
2	Universitatea Tehnica de Constructii Bucuresti	114,850,876	0	3,682,000	0	3,682,000	118,532,876
3	Institutul Arhitectura "Ion Mincu" Bucuresti	29,494,890	0		1,154,855	1,154,855	30,649,745
4	USAMV Bucuresti	93,704,919	3,871,000		2,256,879	6,127,879	99,832,798
5	Universitatea Bucuresti	295,527,190	5,057,800		2,682,085	7,739,885	303,267,075
6	UMF "Carol Davila" Bucuresti	207,003,039	1,180,900			1,180,900	208,183,939
7	ASE Bucuresti	154,899,762	0		0	0	154,899,762
8	Academia de Muzică Bucuresti	47,092,664	0		0	0	47,092,664
9	Academia de Artă Bucuresti	24,148,087	0	300,000		300,000	24,448,087
10	Academia Teatru Film "I.L.Caragiale" Bucuresti	33,727,676	2,000,000			2,000,000	35,727,676
11	ANEFS Bucuresti	16,492,105	0	807,751		807,751	17,299,856
12	SNSPA Bucuresti	20,413,969	0			0	20,413,969
13	Universitatea "1 decembrie 1918" Alba-Iulia	20,766,069	0	1,000,000		1,000,000	21,766,069
14	Universitatea "Aurel Vlaicu" Arad	21,158,677	131,300	907,507	68,884	1,107,691	22,266,368
15	Universitatea Bacau	29,638,355	0	1,493,347		1,493,347	31,131,702
16	Universitatea de Nord Baia Mare	31,263,597	0			0	31,263,597
17	Universitatea "Transilvania" Brasov	179,868,865	110,800		58,102	168,902	180,037,767
18	Universitatea Tehnica Cluj Napoca	147,837,250	0			0	147,837,250
19	USAMV Cluj Napoca	50,526,495	1,030,000		600,513	1,630,513	52,157,008
20	Universitatea "Babes - Bolyai" Cluj	347,545,682	3,561,900		1,892,608	5,454,508	353,000,190
21	UMF "Iuliu Hatieganu" Cluj Napoca	125,635,890	528,600			528,600	126,164,490
22	Academia Muzică " Gh.Dima" Cluj Napoca	37,604,155	450,000			450,000	38,054,155
23	Academia Arte Vizuale "Ioan Andreescu" Cluj	15,802,318	0			0	15,802,318
24	Universitatea "Ovidius" Constanta	77,101,944	470,200		156,936	627,136	77,729,080
25	Institutul de Marina Constanta	10,758,180	6,750,000	-6,750,000		0	10,758,180
26	Universitatea Craiova	183,285,387	2,886,900		1,641,763	4,528,663	187,814,050
27	UMF Craiova	51,917,511	178,800			178,800	52,096,311
28	Universitatea "Dunarea de Jos" Galati	147,636,129	212,400	6,254,919	111,412	6,578,731	154,214,860
29	Universitatea "Gheorghe Asachi" Tehnica Iasi	206,053,283	1,892,300	11,000,000	992,528	13,884,828	219,938,111
30	USAMV "Ion Ionescu de la Brad" Iasi	37,011,601	1,416,000		825,559	2,241,559	39,253,160
31	Universitatea "Al. I. Cuza" Iasi	223,566,326	2,888,100		1,538,379	4,426,479	227,992,805
32	UMF "Gr. T. Popa" Iasi	109,985,352	883,700	2,500,000		3,383,700	113,369,052
33	Academia de Arte "George Enescu" Iasi	31,501,121	0	1,000,000		1,000,000	32,501,121
34	Universitatea Oradea	212,049,572	578,800	6,500,000	135,971	7,214,771	219,264,343
35	Universitatea Tehnica Petrosani	41,432,936	5,722,633	2,506,181		8,228,814	49,661,750
36	Universitatea Pitesti	53,303,886	257,000	130,000	134,774	521,774	53,825,660
37	Universitatea "Petrol si Gaze" Ploiesti	60,211,093	632,700		331,841	964,541	61,175,634
38	Universitatea "Eftimie Murgu" Resita	11,570,508	0	500,000		500,000	12,070,508
39	Universitatea "Lucian Blaga" Sibiu	96,448,771	283,900		55,107	339,007	96,787,778
40	Universitatea "Stefan cel Mare" Suceava	37,369,158	0	2,035,000		2,035,000	39,404,158
41	Universitatea Valachia Târgoviste	49,748,177	67,400	1,000,000	35,341	1,102,741	50,850,918
42	Universitatea "Constantin Brancusi" Târgu Jiu	13,561,511	0			0	13,561,511
43	Universitatea Tehnica "Petru Maior" Târgu Mures	19,060,954	0	187,000		187,000	19,247,954
44	UMF Tg.Mures	75,603,783	318,200			318,200	75,921,983
45	Academia Arta Teatrala Tg. Mures	8,849,421	0			0	8,849,421
46	Universitatea Politehnica Timisoara	208,236,485	1,199,100		628,941	1,828,041	210,064,526
47	USAMV a Banatului Timisoara	52,243,960	2,503,000		1,459,305	3,962,305	56,206,265
48	Universitatea de Vest Timisoara	138,916,020	853,100		447,445	1,300,545	140,216,565
49	UMF Timisoara	72,748,846	683,800			683,800	73,432,646
	TOTAL	4,669,742,250	51,419,733	35,053,705	18,688,017	105,161,455	4,774,903,705

Analiza aplicării metodologiei de finanțare, pentru anul 2002

Introducerea indicatorilor calitativi $IC_1 - IC_4$ în cadrul formulei de dimensionare a alocațiilor bugetare pe universități a avut un impact major asupra strategiilor manageriale, implicațiile fiind oarecum comparabile cu cele determinate de introducerea sistemului de finanțare globală, la 1 ianuarie 1999. În situațiile extreme, efectele s-au concretizat în diminuarea sau majorarea alocațiilor bugetare cu echivalentul fondului de salarii pe o lună, variația bugetului unei universități variind între $-12,85$ și $+11,01\%$.

Impactul indicatorului calitativ agregat asupra dimensionării finanțării de bază, pe universități

Coeficientul global al indicatorilor calitativi $IC_1 - IC_4$ a variat, pe universități, între 1,03 (Universitatea Oradea) și 1,396 (Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară Cluj-Napoca și Universitatea Politehnică Timișoara), valoarea medie fiind de 1,227 (a se vedea figura 3.1 din Anexă). Aceasta înseamnă că pentru universitățile cu un coeficient mai mare decât cel mediu, aplicarea indicilor calitativi s-a concretizat într-un spor de alocații față de situația în care s-ar fi folosit numai indicatorii cantitativi (studenții echivalenți și coeficienții alocațiilor bugetare pe domenii), în timp ce pentru celelalte universități a rezultat o diminuare corespunzătoare. Abaterea procentuală a

alocațiilor pe universități, față de situația în care s-ar fi utilizat numai indicatorii cantitativi, a fost cuprinsă astfel, între $+11,01\%$ și $-12,85\%$ (figura 3.2 din Anexă).

Aceste variații nu reprezintă premieri sau penalizări ale universităților pentru aspectele calitative, ci o punere de acord a alocațiilor bugetare cu costurile calității. Costul calității a constituit și principiul care a stat la baza calculării acestor coeficienți de influență pentru fiecare dintre cei patru indicatori.

Se elimină astfel tendința universităților de orientare spre un învățământ mai ieftin din punct de vedere al cheltuielilor de personal, tendințe care cauzează deficite la nivelul calității procesului didactic.

Pe universități, cei patru indicatori calitativi au înregistrat următoarele valori extreme:

Tabelul 3.1: Valorile extreme ale indicatorilor calitativi $IC_1 - IC_4$

Denumirea indicatorilor	Valori minime	Valori maxime
IC₁ Ponderea posturilor ocupate	24,0	87,3
IC₂ Ponderea posturilor de profesor și conferențiar în totalul posturilor didactice ocupate	16,5	48,4
IC₃ Ponderea cadrelor didactice sub 35 de ani	16,7	62,0
IC₄ Ponderea personalului didactic cu titlul științific de doctor în totalul personalului didactic	10,8	66,7

Se observă că diferențele între limitele minime și cele maxime, pentru fiecare dintre cei patru indicatori sunt semnificative. Reprezentările grafice privind nivelurile efective, pe universități, ale celor patru indicatori se regăsesc în Anexă, figurile 3.3 – 3.6.

Analizând datele furnizate de universități, în perioade de timp apropiate (oct. - dec. 2001, pentru indicatorii solicitați de Banca Mondială, ianuarie 2002 și octombrie 2002, pentru dimensionarea alocațiilor bugetare ca urmare a indicatorilor calitativi, se constată diferențe semnificative.

Pentru exemplificare, în tabelul 3.2 din Anexă este prezentat gradul de ocupare a posturilor didactice în perioada 1999 – 2002, calculat în baza informațiilor furnizate de universități privind numărul total al posturilor didactice și numărul posturilor didactice ocupate.

De remarcat este faptul că la unele universități, diferențele foarte mari în ceea ce privește gradul de ocupare a posturilor didactice la 1 ianuarie 2002 față de situația de la 1 ianuarie 2001 și anii precedenți, nu a rezultat din diminuarea numărului total de posturi, ca urmare a renunțării la o parte din posturile vacante, ci prin declararea unei creșteri semnificative a numărului de cadre didactice proprii.

La Universitatea din Arad, saltul gradului de asigurare cu personal didactic propriu, de la valori cuprinse între 39,13 – 46,77%, în perioada 1999 – 2001, la 79,1% la 1 ianuarie 2002 a dus la plasarea universității pe locul 2, din punct de vedere al acestui criteriu, și pe locul 4, din punct de vedere al celor patru indicatori luați în calcul. Aceasta a avut drept consecință creșterea finanțării de bază a Universității din Arad cu 7,86% și diminuarea

corespunzătoare a sumelor alocate altor universități.

Diferențe semnificative se observă și pentru situația din octombrie 2002 față de ianuarie 2002 (a se vedea graficele 3.3 – 3.6). Unele situații sunt justificabile, ele semnificând schimbări, chiar majore, în structura de personal (aceasta determinând valoarea indicatorilor calitativi), răspunzând astfel introducerii indicatorilor calitativi prin orientarea pozitivă a influențelor generate de aceștia.

Astfel, se disting următoarele situații statistice ale variației indicatorilor calitativi:

- pentru ponderea posturilor didactice ocupate în totalul posturilor didactice (indicatorul calitativ IC1) diferențele între situația de la 1 octombrie și respectiv 1 ianuarie a anului 2002 sunt cuprinse între 16,66% și -14,96%, marja de variație a posturilor didactice ocupate s-a situat, la 1 octombrie 2002, între 26,40% și 80,58%, iar valoarea medie a fost de 54,11%.
- pentru ponderea posturilor de profesori și conferențieri în totalul posturilor didactice ocupate (indicatorul calitativ IC2) diferențele între situația de la 1 octombrie și respectiv 1 ianuarie a anului 2002 sunt cuprinse între 6,20% și -5,57%, marja de variație a posturilor didactice ocupate s-a situat, la 1 octombrie 2002, între 20,82% și 45,54%, iar valoarea medie a fost de 33,97%.
- pentru ponderea personalului didactic sub 35 de ani în totalul personalului didactic (indicatorul calitativ IC3) diferențele între situația de la 1 octombrie și respectiv 1 ianuarie a anului 2002 sunt cuprinse între 16,44% și -40,24%, marja de variație a posturilor didactice ocupate s-a situat,

la 1 octombrie 2002, între 18,06% și 61,92%, iar valoarea medie a fost de 34,90%.

- pentru ponderea personalului didactic cu titlul științific de doctor în totalul personalului didactic (indicatorul calitativ IC4) diferențele între situația de la 1 octombrie și respectiv 1 ianuarie a anului 2002 sunt cuprinse între 34,65% și -8,95%, marja de variație a posturilor didactice ocupate s-a situat, la 1 octombrie 2002, între 26,39% și 67,74%, iar valoarea medie a fost de 45,36%.

Reorientarea strategiilor manageriale ale universităților către dimensiunea calitativă a procesului didactic

În mod firesc și reacțiile universităților la un astfel de sistem au fost de la cele mai defavorabile, de respingere totală până la cele mai favorabile.

În ceea ce privește impactul asupra practicilor manageriale, a modalităților în care conducerile universităților au acționat pot fi remarcate două strategii diametral opuse:

1. Conducerea universității a trecut la analiza detaliată a factorilor de influență, a cauzelor și la identificarea punctelor nevralgice, localizate pe facultăți, catedre sau specializări, precum și la cuantificarea responsabilităților acestora, inclusiv pe planul fondurilor alocate, folosind proceduri similare celor utilizate de CNFIS. Aceasta a făcut posibilă demararea unor programe de restructurare majoră a tuturor

activităților din cadrul universității (exemplu: Universitatea București);

2. Conducerea universității a trecut sub tăcere implicațiile noilor proceduri sau a preluat responsabilitatea adoptării unor măsuri, facultățile fiind mai mult sau mai puțin implicate.

Indiferent de strategia adoptată, universitățile au conștientizat faptul că sporul de alocații bugetare poate fi realizat nu numai prin creșterea numărului de studenți echivalenți, ci și prin unele măsuri de natură calitativă.

În același timp, trecerea la luarea în considerare a elementelor de ordin calitativ a avut implicații și pe plan moral. Apreciem că recunoașterea meritelor, a performanțelor pe plan calitativ, obținute de unele universități ar trebui să constituie un element de normalitate, fără ca aceasta să creeze nici un sentiment de frustrare pentru alte universități.

Anexă

Tabelul 3.2: Gradul de ocupare a posturilor didactice (%) în perioada 1999 – 2002

	Universitate	1999	2000	2001	2002		DIFERENȚE oct 2002-2001
					Date furnizate la CNFIS		
		Conf. datelor furnizate de univ. (în perioada oct. - dec. 2001) ptr. indicatorii solicitații de B-ca Mondială			1 ianuarie	1 octombrie	
1	U37. Univ. Resita	18,71	17,92	16,18	37,5	42,93	26,75
2	U14. Univ. Arad	39,13	46,77	43,84	79,1	64,56	20,72
3	U33. Univ. Oradea	28,76	34,42	41,14	41,7	60,25	19,11
4	U16. Univ. Baia Mare	38,55	37,95	47,03	48,7	61,65	14,62
5	U35. Univ. Pitesti	34,99	38,18	40,92	50,3	53,60	12,68
6	U01. Univ."POLI" Bucuresti	51,23	52,95	49,28	54,8	60,56	11,28
7	U34. Univ."POLI" Petrosani	47,13	50,12	46,99	48,8	57,88	10,89
8	U23.Acad."ARTE" Cluj	58,21	63,78	59,69	60,3	69,90	10,21
9	U10. A.T.F. Bucuresti	33,13	50,21	44,14	40,8	53,48	9,34
10	U18. Univ."POLI" Cluj	51,55	51,65	54,49	54,8	61,20	6,71
11	U15. Univ. Bacau	42,39	46,55	45,63	51,6	52,07	6,44
12	U36. Univ. Ploiesti	48,42	45,90	44,62	50,4	50,90	6,28
13	U31. U.M.F. Iasi	37,40	51,87	66,93	70,4	73,14	6,21
14	U48. U.M.F. Timisoara	60,64	60,43	58,42	64,3	63,37	4,95
15	U28. Univ. Galati	42,38	37,72	35,66	40,2	40,34	4,68
16	U38. Univ. Sibiu	40,61	53,40	48,87	50,3	51,99	3,12
17	U41. Univ. Tg. Jiu	32,96	31,90	23,80	23,8	26,40	2,60
18	U05. Univ. Bucuresti	49,23	53,91	54,82	54,8	57,30	2,48
19	U11. A.N.E.F.S. Bucuresti	44,13	44,69	58,48	51,3	60,63	2,15
20	U17. Univ. Brasov	39,67	42,57	48,90	50,4	50,79	1,89
21	U03. Inst."ARH" Bucuresti	35,24	42,96	48,24	47,3	50,00	1,76
22	U09. Acad."ARTA" Bucuresti	77,66	85,03	79,27	78,8	80,51	1,24
23	U07. A.S.E. Bucuresti	42,63	49,02	49,53	50,5	50,18	0,65
24	U02. Univ."CONS" Bucuresti	49,04	48,85	52,13	52,2	52,77	0,64
25	U04. Univ."AGRO" Bucuresti	53,71	56,81	53,96	52,1	54,28	0,32
26	U25. Inst."MARINA" Const.	51,90	76,42	65,79	71	66,07	0,28
27	U44. Acad."ARTA" Tg. Mures	36,25	51,02	47,27	56,4	47,54	0,27
28	U13. Univ. Alba Iulia	47,12	50,40	51,61	51,5	51,38	-0,23
29	U42. Univ. Tg. Mures	35,84	55,28	40,68	41,8	40,20	-0,48
30	U49. U.M.F.Craiova	68,97	70,28	71,31	69,5	70,82	-0,49
31	U22. Acad."MUZICA" Cluj	39,02	38,08	45,80	45,4	45,25	-0,55
32	U39. Univ. Suceava	36,92	48,38	41,46	41,2	40,75	-0,71
33	U47. Univ. Timisoara	51,39	63,44	64,90	67,4	63,70	-1,20
34	U21. U.M.F. Cluj	55,96	57,54	82,15	90,9	80,58	-1,57
35	U43. U.M.F. Tg. Mures	64,19	77,99	76,87	77,3	74,79	-2,08
36	U28. Univ."POLI" Iasi	60,10	63,72	75,31	72,7	72,56	-2,75
37	U24. Univ. Constanta	42,49	43,11	52,78	56,6	48,58	-4,20
38	U46. Univ."AGRO" Timisoara	45,76	60,34	58,76	56,5	54,11	-4,65
39	U19. Univ."AGRO" Cluj	61,69	80,00	71,38	74,6	66,48	-4,90
40	U32. Acad."ARTE" Iasi	41,87	47,41	53,02	51,1	47,64	-5,38
41	U12. S.N.S.P.A. Bucuresti		53,05	55,11	47,3	48,37	-6,74
42	U45. Univ."POLI" Timisoara	54,73	67,89	77,55	77,3	70,34	-7,21
43	U26. Univ. Craiova	48,72	56,47	59,71	50,8	49,59	-10,12
44	U30. Univ. Iasi	51,71	51,36	62,80	58,9	50,25	-12,55
45	U20. Univ. Cluj	60,30	58,39	63,17	54,8	48,39	-14,78
46	U08. Acad."MUZICA" Buc.	62,69	81,55	89,10	67,8	70,14	-18,96
47	U29. Univ."AGRO" Iasi	97,98	97,56	96,89	72,7	57,76	-39,13
48	U06. U.M.F. Bucuresti*)*)*)	63,6	62,82*)
49	U40. Univ. Targoviste*)*)*)	40,1	45,12*)

.....*) Lipsă informații

Figura 3.1: Valoarea indicelui agregat pe universități, pentru anul 2002

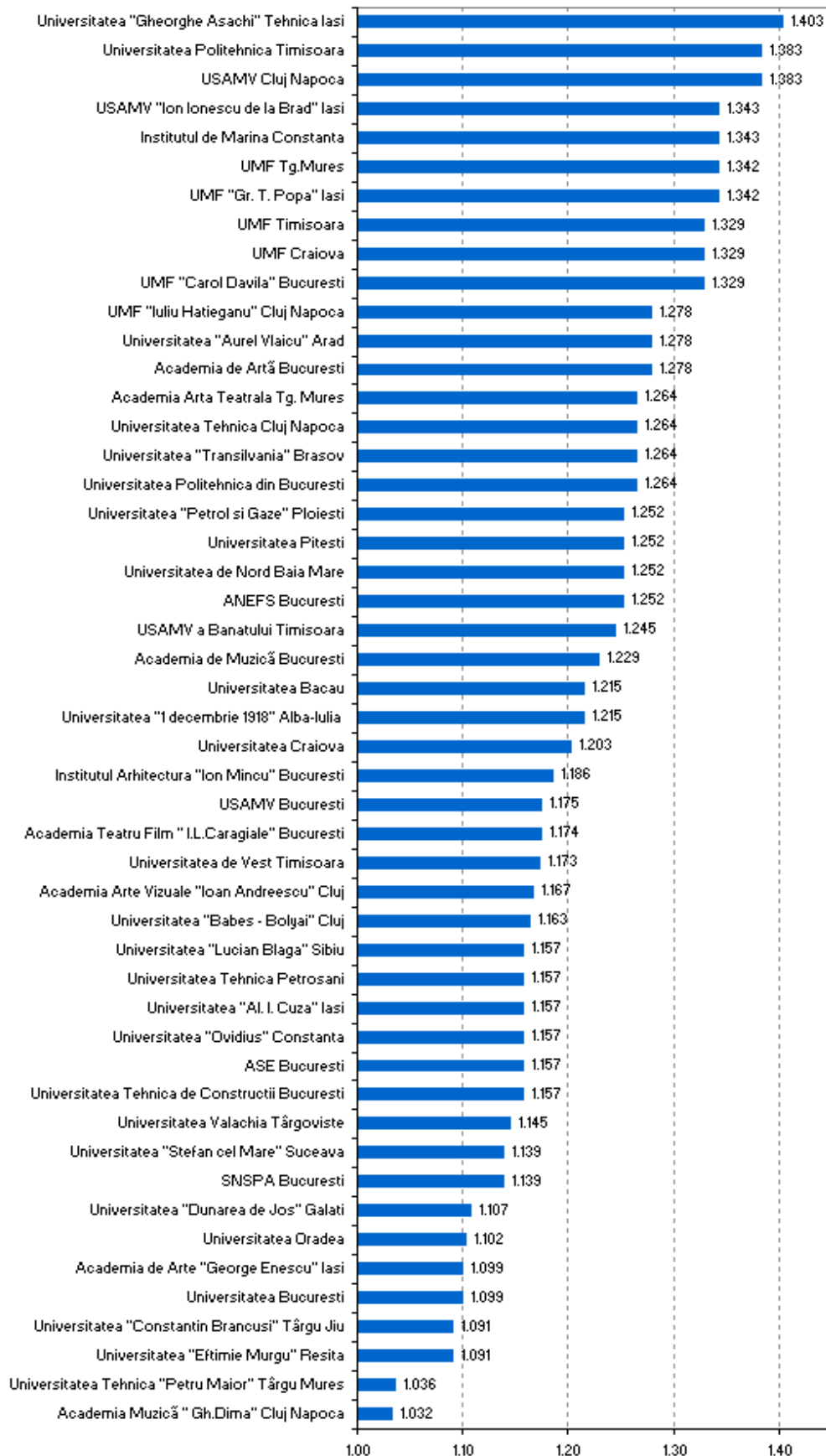


Figura 3.2: Influența indicatorilor calitativi IC1-IC4 in cuantumul finanțării de bază, pentru anul 2002

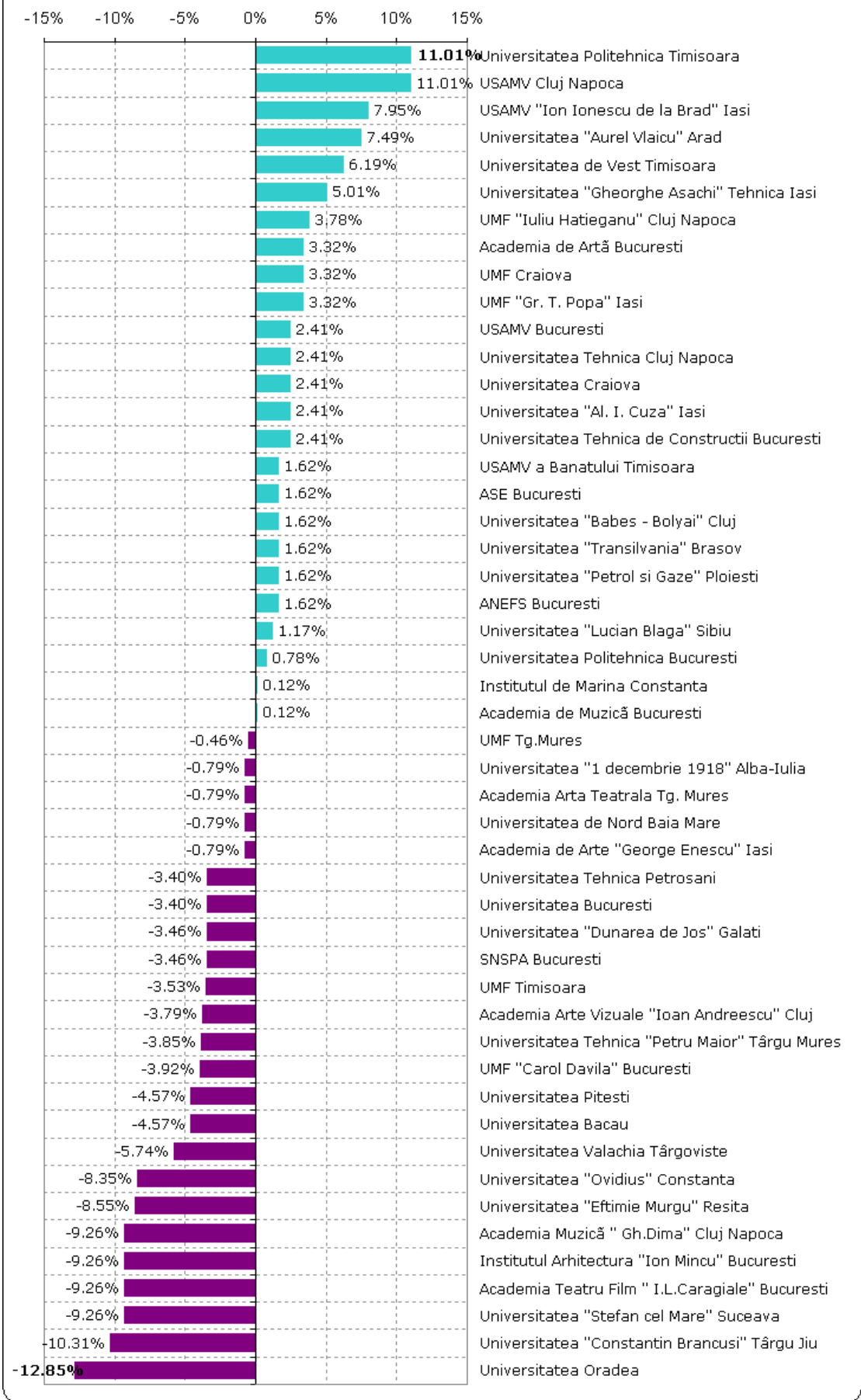


Figura 3.3: Nivelul indicatorului calitativ IC₁ pe universități, pentru anul 2002
(ponderea posturilor didactice ocupate în totalul posturilor didactice)

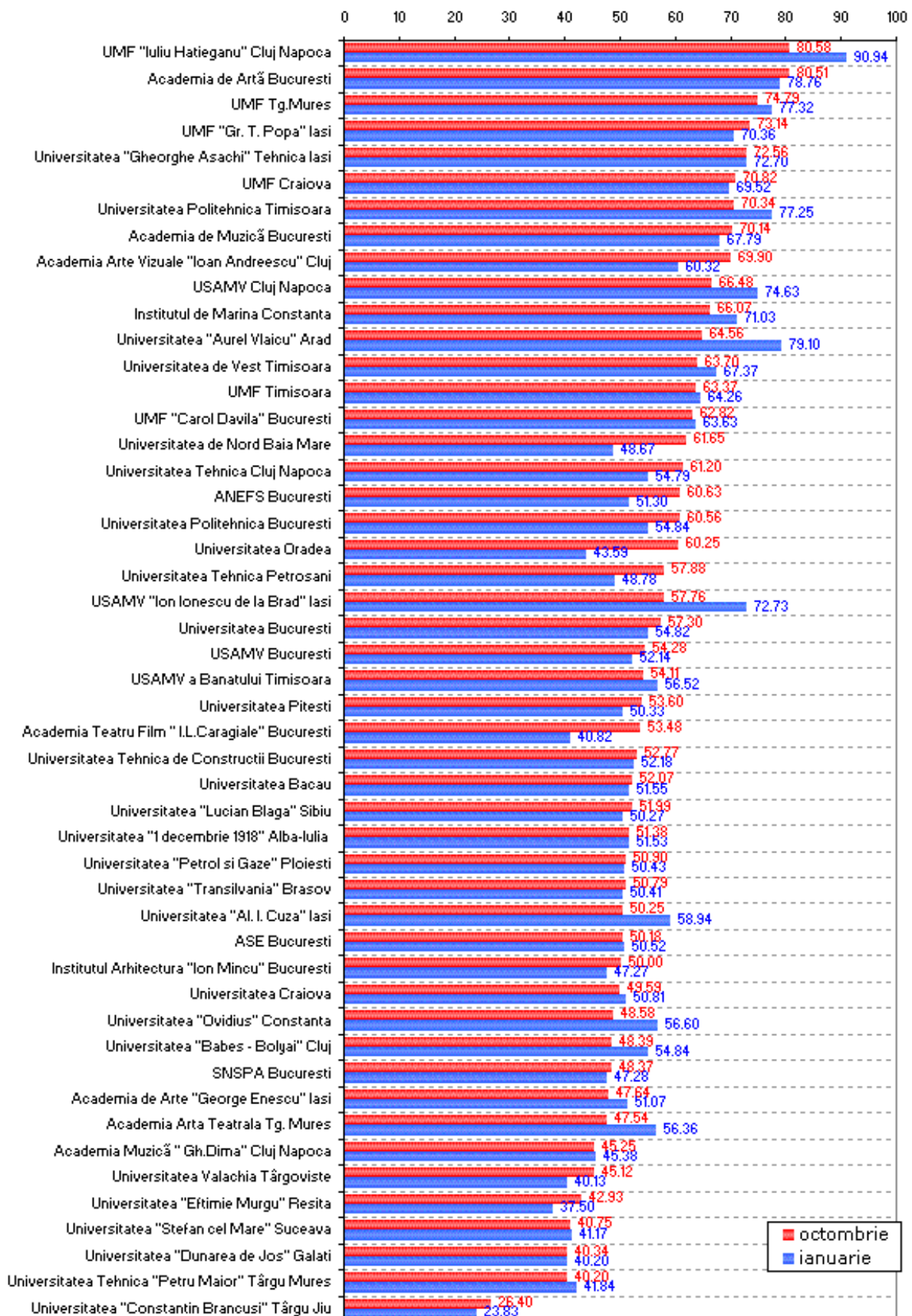


Figura 3.4: Nivelul indicatorului calitativ IC₂ pe universități, pentru anul 2002

(ponderea posturilor de profesor și conferențiar în totalul posturilor didactice ocupate)

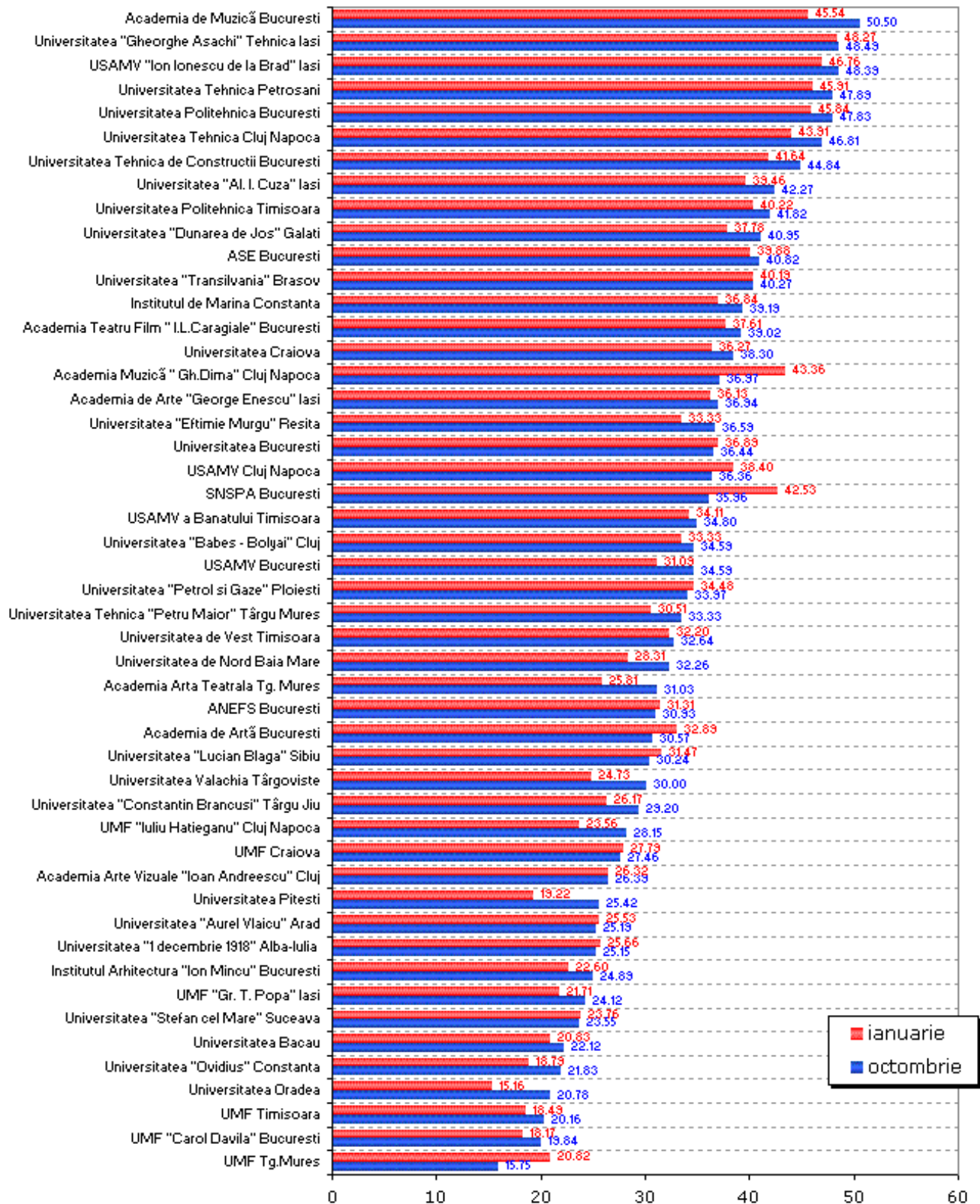


Figura 3.5: Nivelul indicatorului calitativ IC₃ pe universități, pentru anul 2002

(ponderea cadrelor didactice sub 35 de ani în totalul personalului didactic)

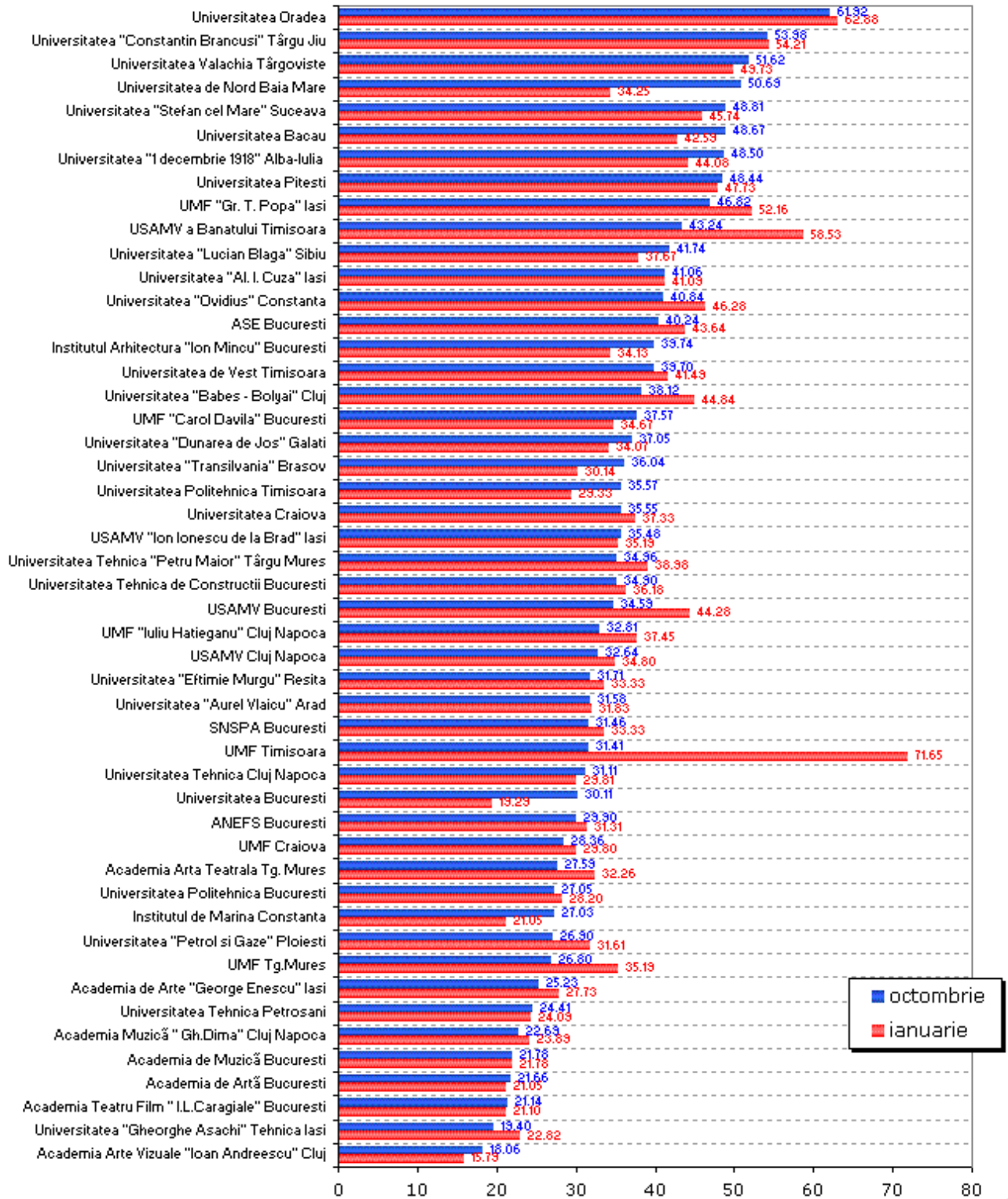
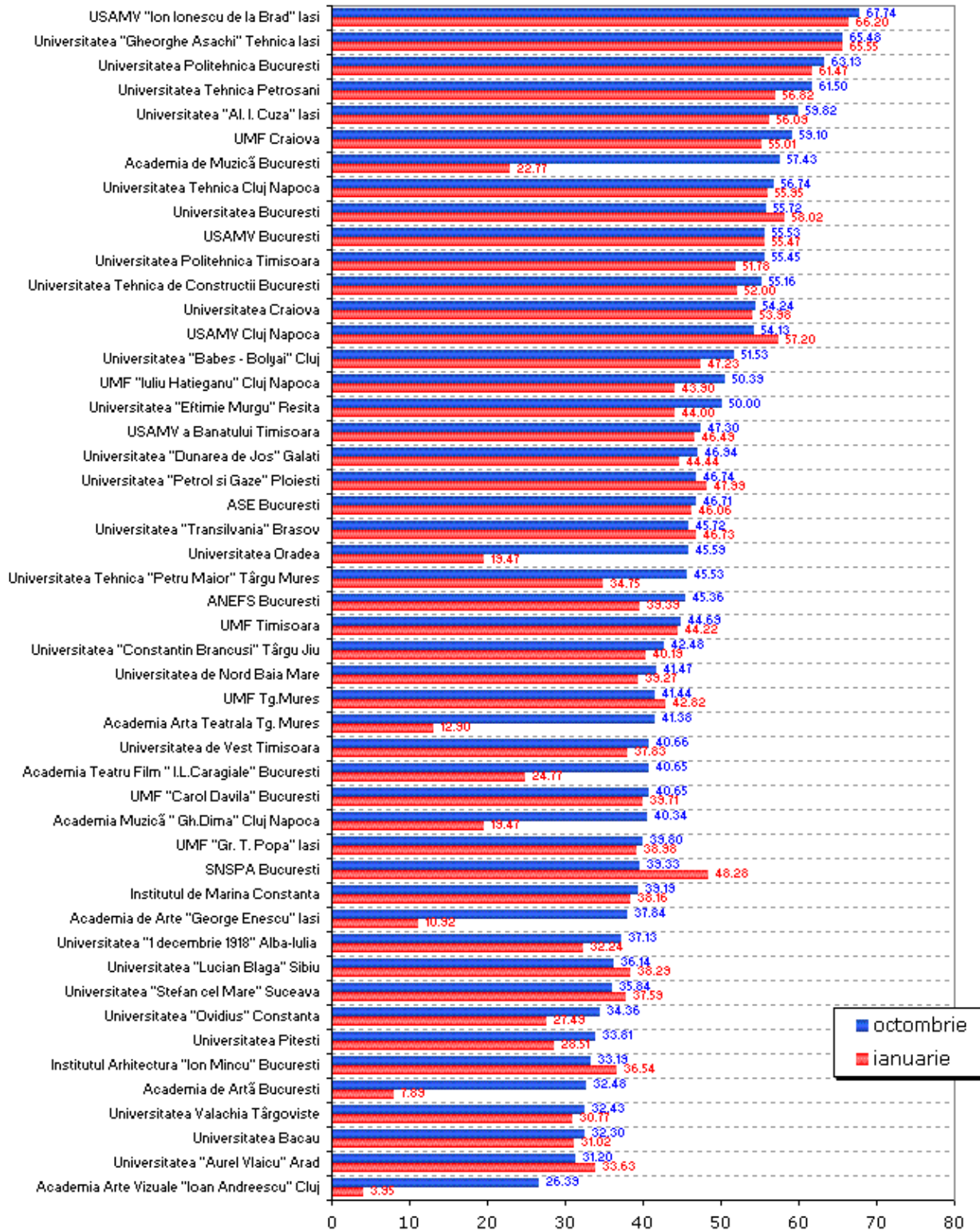


Figura 3.6: Nivelul indicatorului calitativ IC₄ pe universități, pentru anul 2002
(ponderea personalului didactic cu titlul științific de doctor totalul personalului didactic)



Estimarea și fundamentarea bugetului, pentru anul 2003

O altă activitate importantă a CNFIS-ului, referitoare la finanțarea bugetară, este aceea de elaborare și fundamentare anuală de propuneri privind strategia și cuantumul finanțării pentru o perioadă de 4 ani, cu precădere pentru anul următor.

Astfel, la începutul anului 2002, CNFIS a participat la elaborarea documentului „Învățământul superior românesc la începutul noului mileniu. Strategia dezvoltării învățământului superior românesc în perioada 2002-2005”. Direcțiile promovate de CNFIS se regăsesc, în mare parte, ca direcții și strategii naționale privind dezvoltarea învățământului superior românesc:

- Întărirea accentului pus pe **importanța performanțelor academice și manageriale** ale universităților și influența lor asupra finanțării (necesitatea realizării unei evaluări în această direcție);
- **Susținerea învățământului din domeniile științelor fundamentale.** Urmează să se elaboreze criterii și proceduri de sprijinire, prin finanțarea de bază, a învățământului din domeniile științelor fundamentale - matematică, fizică, chimie - ce sunt confruntate cu anumite dificultăți conjuncturale.

Cauzele dificultăților pe care le

traversează învățământul în aceste domenii, precum și expansiunea impresionantă a altor domenii merită o analiză aparte. Toate documentele forurilor internaționale avizate (de exemplu, recomandările Conferinței Mondiale a Științei de la Budapesta, iulie 2000) sunt unanime în a recunoaște că viitorul în plan științific, tehnologic, social nu poate fi conceput fără liantul indispensabil al științelor tari. Materializarea tuturor acestor idei este condiționată de un fapt esențial: *creșterea alocațiilor bugetare pentru învățământ și cercetare*, astfel încât alocațiile bugetare pe student echivalent să se apropie de costurile reale. Dispunem, în acest domeniu, de studii serioase care pot constitui baza unor decizii politice ce se lasă încă așteptate.

- **Regândirea strategiei finanțării complementare.** Structura bugetului alocat de MEC pentru finanțarea complementară va trebui să respecte prevederile legii 151-1999, art. 169 (6).

În acest sens, destinațiile finanțării complementare, specificate prin lege, trebuie să se regăsească și la nivelul universităților. Un accent special trebuie pus pe constituirea fondului pentru cercetare la nivelul

fiecărei universități, constituit din surse bugetare, principalele fonduri destinate cercetării fiind cele obținute pe bază de competiție de la Banca Mondială.

- Necesitatea **sporirii finanțării învățământului superior din fonduri publice**. S-au prezentat trei argumente esențiale în sprijinul acestei aserțiuni: cel al eficacității învățământului superior; cel al echității accesului în învățământul superior; alinierea la standardele europene - condiție esențială a reușitei procesului de compatibilizare a învățământului superior românesc cu cel european.

Argumentele bazate pe echitate derivă din principiul că învățământul superior trebuie să fie accesibil tuturor persoanelor care au capacitatea de a studia, oricare ar fi resursele lor economice. Statul trebuie să intervină prin politici adecvate pentru a egaliza șansele de acces la învățământul superior. Există două mecanisme principale pentru a realiza acest obiectiv: diminuarea cheltuielilor de școlarizare și promovarea unor programe de acordare a burselor (sau de împrumuturi) în scopul ajutorării celor cu venituri modeste. Prima dintre politici vine în sprijinul oricărei persoane ce studiază în învățământul superior, indiferent de situația ei economică. A doua se adresează persoanelor cu mijloace materiale modeste.

- Necesitatea **sporirii finanțării învățământului superior din surse extrabugetare**. S-a subliniat necesitatea diversificării surselor extrabugetare în așa fel încât fondurile extrabugetare să nu se limiteze la cele provenite din taxele de școlarizare.

Universitățile sunt așteptate să stabilească în mod ritmic și consecvent contracte de cercetare și servicii cu autorități publice locale și societăți comerciale pentru procurarea de fonduri extrabugetare. Contractualismul și parteneriatul trebuie să devină cuvinte cheie în noile politici universitare din țara noastră.

- Nevoia de **transparență a politicilor financiare și a managementului financiar**. În condițiile finanțării globale și a autonomiei universitare, transparența politicilor financiare și a managementului financiar reprezintă un principiu de bază, la nivelul fiecăreia din structurile implicate. În consecință, raportul financiar pe care fiecare universitate îl elaborează la încheierea anului financiar trebuie dublat de unul care să argumenteze și să explicitizeze politica financiară a respectivei universități. Cele două componente ale raportului corespund celor două componente ale controlului în condițiile autonomiei: cel de legalitate și, respectiv, cel de oportunitate. La rândul său, CNFIS va elabora, anual, un raport în care vor fi analizate starea învățământului superior și perspectivele acestuia, din punct de vedere financiar.

În concluzie CNFIS apreciază că materializarea tuturor acestor idei este condiționată de un fapt esențial: **creșterea alocațiilor bugetare pentru învățământ și cercetare**, astfel încât alocațiile bugetare pe student echivalent să se apropie de costurile reale. În acest domeniu, CNFIS dispune și realizează studii serioase care pot constitui baza unor decizii politice viitoare.

Orientările privind finanțarea învățământului superior în perioada 2002-2005 evidențiază câteva situații importante distincte, diferențieri generate de parametrii esențiali care influențează

estimarea cuantumului finanțării bugetare:

- cuantumul finanțării de bază pe student echivalent (menținerea acestuia sau creșterea cu 5%, în același ritm cu indicele de creștere pe economie);
- numărul de studenți (menținerea sau creșterea acestuia);
- statutul învățământului superior (învățământ superior gratuit sau introducerea unei taxe generalizate de studii, reprezentând 20% din finanțarea de bază pe student echivalent);
- cuantumul cheltuielilor de subvenționare a studenților (menținerea sau creșterea cheltuielilor de subvenționare a studenților cu 5%, în același ritm cu indicele de creștere pe economie).

În tabelele 4.1, 4.2, 4.3 și 4.4 din Anexă sunt prezentate variantele importante propuse de către CNFIS ca strategii financiare pentru perioada 2002-2005, cu cele două orientări clare, una de limită și alta de dezvoltare:

- menținerea finanțării la nivelul anului 2001 (dar cu diferențiere pe influența cazului în care se introduc taxele generalizate de studiu);
- creșterea finanțării cu 5%, în același ritm cu indicele de creștere pe economie.

Pornind de la aceste orientări financiare pentru perioada 2002-2005, CNFIS a propus două variante de fundamentare a cuantumului finanțării de

bază pentru anul 2002, cu scopul de a susține cererea de rectificare a bugetului din ultimul trimestru al anului.

- **Varianta 1** de calcul a pornit de la finanțarea de bază acordată prin legea bugetului pentru anul 2001 (bugetul realizat pe anul 2001, în valoare de 3.800 miliarde lei) la care s-a aplicat o creștere economică de 5%, iar indicele de inflație s-a considerat în valoare de 22%. Astfel cuantumul finanțării de bază pentru anul 2002 a fost estimat la **4.867 miliarde lei** (a se vedea tabelul 4.3 din Anexă).
- **Varianta 2** de calcul a pornit de la finanțarea de bază estimată pentru anul 2001 (în valoare de 4.100 miliarde lei, tabelul 4.5 din Anexă).

Astfel, pentru anul financiar 2001 s-a estimat o repartizare de 3.280 miliarde lei pentru cheltuielile de personal și de 820 miliarde lei pentru cheltuieli materiale (repartizarea finanțării de bază pe tipuri de cheltuieli realizându-se, aproximativ, în proporție de 80% pentru cheltuieli de personal și de 20% pentru cheltuieli materiale).

Dimensionarea finanțării de bază pentru 2002, în valoare de 4.750 miliarde lei, s-a realizat astfel: s-a calculat fondul pentru cheltuielile de personal pentru anul 2002 în valoare de 3.850 miliarde lei, pornind de la valoarea cheltuielilor de personal pe luna decembrie 2001 (au fost luate în considerare indexările salariale din anul 2001: 6% pentru CAS, 7% în luna martie, 7% în luna iunie și 6% în luna septembrie); s-a calculat fondul cheltuielilor materiale, pornind de la cel estimat pentru anul 2001 la care s-a adăugat o creștere de 10%, în acord cu indicele de inflație prognozat pentru

2002 față de decembrie 2001.

Pornind de la opțiunile sale strategice prezentate anterior, în ultimul trimestru al anului, CNFIS a revenit asupra fundamentării bugetului pe anul 2003. Astfel, CNFIS a considerat ca fiind realiste următoarele două opțiuni:

1. creșterea finanțării de bază pe student echivalent și a celorlalte subvenții cu 15% (în acord cu inflația prognozată), creșterea numărului de studenți echivalenți cu 2,5% (în acord cu datele de la 1 octombrie 2002) și menținerea gratuității învățământului superior;
2. creșterea finanțării de bază pe student echivalent și a celorlalte subvenții cu 20% (15% - în acord cu inflația prognozată și 5% - ca suport pentru dezvoltare), creșterea numărului de studenți echivalenți cu 2,5% (în acord cu datele de la 1 octombrie 2002) și menținerea gratuității învățământului superior.

Prima opțiune consideră faptul că resursele financiare urmează a crește în conformitate cu inflația și cu menținerea gratuității învățământului superior; în această ipoteză menținându-se și unele dintre carențele de natură financiară actuale (vezi tabelul 4.6 din Anexă).

A doua opțiune ia în considerare susținerea de dezvoltare în plan calitativ a învățământului superior (vezi tabelul 4.7 din Anexă).

Cuquantumul finanțării de bază pe anul 2003, apreciat ca necesar de către CNFIS, are la bază bugetul total realizat în anul 2002 la care se adaugă corecția de inflație de 15%, creșterile salariale previzionate pe anul 2003 (19% la 1 ianuarie și 9% în septembrie) și creșterea numărului de studenți echivalenți cu 2,5%. Pentru anii următori, 2004-2007, s-a considerat o

scădere a inflației: de la 10% în 2004 până la 7% în 2007

Deoarece din anul 2003 contribuția Guvernului României pentru proiectul RO-4096 va fi nulă, CNFIS propune creșterea alocației pentru granturi de cercetare, pentru anul 2003, cu cel puțin 50% din contribuția Guvernului României pentru anul 2002 (partea care a fost alocată proiectelor de cercetare).

Anexă

Tabel 4.1: Estimarea bugetului pentru învățământul superior pentru perioada 2002-2005

Varianta 1: menținere număr studenți, învățământ gratuit, menținere nivel de finanțare

Scopul (Tinta)	Dezvoltarea vietii prin invatamant				
	Formarea fortei de munca inalt calificata la standarde europene, care sa asigure punerea in practica a programelor de dezvoltare a Romaniei pe termen mediu si lung				
Obiectivele	Educatia universitara si postuniversitara in Romania				
	Denumirea programului:				
Indicatori de rezultate	Anul				
	2000	2001	2002	2003	2004
Indicatori fizici -UM	2005	2004	2003	2002	2001
	2000	2001	2002	2003	2004
Numarul de absolventi studii universitare	38.000	40.000	40.000	40.000	40.000
Numarul de studenti fizici, doctoranzi si cursanti inv. postuniversitar	310,185	320,668	320,668	320,668	320,668
Numarul de studenti echivalenti	339,233	356,697	356,697	356,697	356,697
Numarul de studenti fizici caminizati	104,623	111,508	111,508	111,508	111,508
		lei	\$	\$	
Cheituiala medie la finantarea de baza per student echivalent (lei/student echivalent)	7,959,131	10,653,300	372,43	372,43	372,43
Cheituiala medie la transport per student fizic(lei an/student fizic)	112,835	140,332	4,91	4,91	4,91
Cheituiala medie la alocatia camine-cantine per student caminizat (lei/student)	4,629,372	5,610,270	196,13	196,13	196,13
Cheituiala burse studenti (lei/student fizic)	1,830,518	2,744,270	95,94	95,94	95,94
Cheituiala medie/student (din fondurile reformei invatamantului superior)	704,500	1,974,000	69,01		
Taxa de studiu generalizata	0	0	0	0	0
		(mil lei)	(mil \$)	(mil \$)	(mil \$)
Finantarea programului	2000 Realizari	2001 Program	2002 Propuneri	2003 Estimari	2004 Estimari
Total, din care	3,845,217,734	5,850,371,642	7,171,879,343	189,132	189,132
bugetul de stat, din care	3,694,017,734	5,128,606,148	179,291	189,132	189,132
finantarea de baza		3,800,000,150	4,636,000,183	132,844	132,844
burse		879,999,572	1,073,599,478	30,764	30,764
transport		44,999,982	54,899,978	1,573	1,573
subventii camine/cantine		403,606,443	492,399,861	14,110	14,110
bugetul fondului special	0	0	0	0	0
credite externe (finantare din Proiectul Ro4096)	151,200,000	440,250,000	571,530,940	0	0
total venituri extrabugetare	281,515,494	281,515,494	343,448,903	9,841	9,841
venituri extrabugetare (regie camine/cantine)	160,448,513	281,515,494	343,448,903	9,841	9,841
venituri extrabugetare (taxa de studiu generalizata)	0	0	0	0	0
fonduri externe nerambursabile	0	0	0	0	0

Tabel 4.2: Estimarea bugetului pentru învățământul superior pentru perioada 2002-2005
 Varianta 2: menținere număr studenți, taxă de studiu generalizată, menținere nivel de finanțare

Scopul (Tinta)	Dezvoltarea vietii prin invatamant	Anul									
		2000	2001	2002	2003	2004	2005				
Obiectivele	Formarea fortei de munca inalt calificata la standarde europene, care sa asigure punerea in practica a programelor de dezvoltare a Romaniei pe termen mediu si lung										
Denumirea programului:	Educatia universitara si postuniversitara in Romania										
Indicatori de rezultate	Numarul de absolventi studii universitare	38,000	40,000	40,000	40,000	40,000	40,000	40,000	40,000	40,000	
Indicatori fizici -UM	Numarul de studenti fizici, doctoranzi si cursanti inv. postuniversitar	310,185	320,668	320,668	320,668	320,668	320,668	320,668	320,668	320,668	
	Numarul de studenti echivalenti	339,233	356,697	356,697	356,697	356,697	356,697	356,697	356,697	356,697	
	Numarul de studenti fizici caminizzati	104,623	111,508	111,508	111,508	111,508	111,508	111,508	111,508	111,508	
			lei	\$	\$	\$	\$	\$	\$	\$	
Indicatori de eficienta	Cheltuiala medie la finantarea de baza per student echivalent (lei/student echivalent)	7,959,131	10,653,300	372,43	12,997,026	372,43	372,43	372,43	372,43	372,43	
	Cheltuiala medie la transport per student fizic(lei/an/student fizic)	112,835	140,332	4,91	171,205	4,91	4,91	4,91	4,91	4,91	
	Cheltuiala medie la alocatia camine-cantine per student caminizat (lei/student)	4,629,372	5,610,270	196,13	6,844,529	196,13	196,13	196,13	196,13	196,13	
	Cheltuiala burse studenti (lei/student fizic)	1,830,518	2,744,270	95,94	3,348,009	95,94	95,94	95,94	95,94	95,94	
	Cheltuiala medie/student (din fondurile reformei invatamantului superior)	704,500	1,974,000	69,01	2,512,400	69,01	69,01	69,01	69,01	69,01	
	Taxa de studiu generalizata		2,130,660	74,49	2,599,405	74,49	74,49	74,49	74,49	74,49	
			(mil lei)	(mil lei)	(mil lei)	(mil lei)	(mil lei)	(mil lei)	(mil lei)	(mil lei)	(mil lei)
Finantarea programului											
Total, din care		2000 Realizari	2001 Program	2002 Propuneri	2003 Estimari	2004 Estimari	2005 Estimari				
bugetul de stat, din care		(mil lei)	(mil \$)	(mil \$)	(mil \$)	(mil \$)	(mil \$)				
finantarea de baza		3,845,217,734	6,533,606,123	213,017	8,005,425,410	213,017	213,017	213,017	213,017	213,017	
burse		3,694,017,734	5,128,606,148	179,291	6,256,399,500	179,291	179,291	179,291	179,291	179,291	
transport			3,800,000,150	132,844	4,636,000,183	132,844	132,844	132,844	132,844	132,844	
subventii camine/cantine			879,999,572	30,764	1,073,599,478	30,764	30,764	30,764	30,764	30,764	
bugetul fondului special			44,999,982	1,573	54,899,978	1,573	1,573	1,573	1,573	1,573	
credite externe (finantare din Proiectul Ro4096)			403,606,443	14,110	492,399,861	14,110	14,110	14,110	14,110	14,110	
total venituri extrabugetare			0	0	0	0	0	0	0	0	
venituri extrabugetare (regie camine/cantine)			151,200,000	440,250,000	571,530,940	440,250,000	440,250,000	440,250,000	440,250,000	440,250,000	
venituri extrabugetare (taxa de studiu generalizata)			964,749,975	33,727	1,176,994,970	33,727	33,727	33,727	33,727	33,727	
fonduri externe nerambursabile			281,515,494	9,841	343,448,903	9,841	9,841	9,841	9,841	9,841	
			683,234,481	23,885	833,546,067	23,885	23,885	23,885	23,885	23,885	

Tabel 4.3: Estimarea bugetului pentru învățământul superior pentru perioada 2002-2005

Varianta 3: menținere număr studenți, învățământ gratuit, creștere nivel de finanțare cu 5%

Scopul (Tinta)	Dezvoltarea vietii prin invatamant											
	Formarea fortei de munca inalt calificata la standarde europene, care sa asigure punerea in practica a programelor de dezvoltare a Romaniei pe termen mediu si lung											
Obiectivele	Educatia universitara si postuniversitara in Romania											
	Denumirea programului:											
Indicatori de rezultate	Anul											
	2000	2001	2002	2003	2004	2005						
Indicatori fizici -UM	lei		lei		lei		lei		lei			
Indicatori de eficienta	lei		lei		lei		lei		lei			
Total, din care	2000 Realizari		2001 Program		2002 Propuneri		2003 Estimari		2004 Estimari		2005 Estimari	
	(mil lei)	(mil lei)	(mil lei)	(mil lei)	(mil lei)	(mil lei)	(mil \$)	(mil \$)	(mil \$)	(mil \$)	(mil \$)	(mil \$)
bugetul de stat, din care	3,845,217,734	5,850,371,642	189,132	198,589	7,501,896,763	198,589	208,518	218,944	218,944	229,891	217,929	217,929
finantarea de baza	3,694,017,734	5,128,606,148	179,291	188,255	6,569,744,475	188,255	197,668	207,551	207,551	217,929	217,929	217,929
burse		3,800,000,150	132,844	139,486	4,867,800,192	139,486	146,460	153,783	153,783	161,473	161,473	161,473
transport		879,999,572	30,764	32,302	1,127,279,452	32,302	33,917	35,613	35,613	37,394	37,394	37,394
subventii camine/cantine		44,999,982	1,573	1,652	57,644,977	1,652	1,734	1,821	1,821	1,912	1,912	1,912
bugetul fondului special		403,606,443	14,110	14,815	517,019,854	14,815	15,556	16,334	16,334	17,150	17,150	17,150
credite externe (finantare din Proiectul Ro4096)		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
total venituri extrabugetare	151,200,000	440,250,000	9,841	10,334	571,530,940	10,334	10,850	11,393	11,393	11,962	11,962	11,962
venituri extrabugetare (regie camine/cantine)	160,448,513	281,515,494	9,841	10,334	360,621,348	10,334	10,850	11,393	11,393	11,962	11,962	11,962
venituri extrabugetare (taxa de studiu generalizata)		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
fonduri externe nerambursabile												

Tabel 4.4: Estimarea bugetului pentru învățământul superior pentru perioada 2002-2005

Varianta 4: menținere număr studenți, taxă de studiu generalizată, creștere nivel de finanțare cu 5%

Scopul (Tinta)	Dezvoltarea vietii prin invatamant										
	Formarea fortei de munca inalt calificata la standarde europene, care sa asigure punerea in practica a programelor de dezvoltare a Romaniei pe termen mediu si lung										
Obiectivele	Educatia universitara si postuniversitara in Romania										
	Anul										
Denumirea programului:	2000	2001		2002		2003	2004		2005		
	(mil lei)	(mil lei)	(mil \$)	(mil lei)	(mil \$)	(mil \$)	(mil lei)	(mil \$)	(mil lei)	(mil \$)	
Indicatori de rezultate	38,000	40,000		40,000		40,000	40,000		40,000		
Indicatori fizici - UM	Numarul de absolventi studii universitare	310,185	320,668		320,668		320,668	320,668		320,668	
	Numarul de studenti fizici, doctoranzi si cursanti inv. postuniversitar	339,233	356,697		356,697		356,697	356,697		356,697	
	Numarul de studenti echivalenti	104,623	111,508		111,508		111,508	111,508		111,508	
	Numarul de studenti fizici caminizati										
Indicatori de eficienta	Cheltuiala medie la finantarea de baza per student echivalent (lei/student echivalent)	7,959,131	10,653,300		13,646,877		391.05	410.60		431.13	
	Cheltuiala medie la transport per student fizic(lei an/student fizic)	112,835	140,332		179,765		5.15	5.41		5.68	
	Cheltuiala medie la alocatia camine-cantine per student caminizat (lei/student)	4,629,372	5,610,270		7,186,756		205.94	216.23		227.04	
	Cheltuiala burse studenti (lei/student fizic)	1,830,518	2,744,270		3,515,410		100.73	105.77		111.06	
	Cheltuiala medie/student (din fondurile reformei invatamantului superior)	704,500	1,974,000		2,512,400						
	Taxa de studiu generalizata		2,130,660		2,729,375		78.21	82.12		86.23	
			74.49							90.54	
Finantarea programului											
Total, din care	2000 Realizari	2001 Program		2002 Propuneri		2003 Estimari	2004 Estimari		2005 Estimari		
	(mil lei)	(mil lei)	(mil \$)	(mil lei)	(mil \$)	(mil \$)	(mil lei)	(mil \$)	(mil lei)	(mil \$)	
bugetul de stat, din care	3,845,217,734	6,533,606,123		8,377,120,133		223,668	234,851		246,594		
finantarea de baza	3,694,017,734	5,128,606,148		6,569,744,475		188,255	197,668		207,551		
burse		3,800,000,150		4,867,800,192		139,486	146,460		153,783		
transport		879,999,572		1,127,279,452		32,302	33,917		35,613		
subventii camine/cantine		44,999,982		57,644,977		1,652	1,734		1,912		
bugetul fondului special		403,606,443		517,019,854		14,815	15,556		16,334		
credite externe (finantare din Proiectul Ro4096)	0	0		0		0	0		0		
total venituri extrabugetare	151,200,000	440,250,000		571,530,940		0	0		0		
venituri extrabugetare (regie camine/cantine)	964,749,975	33,727		1,235,844,718		35,413	37,184		39,043		
venituri extrabugetare (taxa de studiu generalizata)	160,448,513	281,515,494		360,621,348		10,334	10,850		11,393		
fonduri externe nerambursabile		683,234,481		875,223,370		25,079	26,333		27,650		

Tabelul 4.5: Fundamentarea finanțării de bază pentru anul 2002
(pornind de la finanțarea de bază estimată pentru anul 2001)

Total finanțare de bază estimată pentru anul 2001	Finanțarea de bază pentru anul 2001			Dimensionarea finanțării de bază pentru anul 2002			
	Finanțarea de bază pe 2001 acordată inițial prin legea bugetului	Rectificare	Cheltuieli de personal	Cheltuieli materiale	Cheltuieli de personal pe decembrie 2001 (cp)*	Cheltuieli personale (=13 x cp)**	Cheltuieli materiale (creștere cu 10% fata de 2001)
3,600,000,000	500,000,000	3,280,000,000	820,000,000	296,174,726	3,850,271,440	902,000,000	
4,100,000,000		4,100,000,000			4,752,271,440		
Total finanțare (mii USD)		143,608			140,082		
Cursul dolarului luat in calcul		28,550			33,925		

Note: * Fondul de salarii pe luna decembrie 2001 s-a calculat tinand cont de creșterile procentuale urmatoare: 6% CAS, 7% in martie, 7% in iunie si 6% in septembrie

** Fondul de salarii calculat pentru anul 2002 include si al 13-lea salariu.

Tabel 4.6: Estimarea bugetului pentru învățământul superior pentru perioada 2003-2007

Varianta 1: învățământ gratuit, menținere alocații bugetare

Scopul (Tinta)	Dezvoltarea vietii prin invatamant	Anul					
		2002	2003	2004	2005	2006	2007
Obiectivele	Formarea fortei de munca inalt calificata la standarde europene, care sa asigure punerea in practica a programelor de dezvoltare a Romaniei pe termen mediu si lung						
Denumirea programului:	Educatia universitara si postuniversitara in Romania						
Indicatori fizici -UM	Numarul de studenti echivalenti	372,096	381,482	381,482	381,482	381,482	381,482
	Numarul de studenti eligibili pt. burse	289,471	296,773	296,773	296,773	296,773	296,773
	Numarul de studenti eligibili pt. Transport	270,270	277,088	277,088	277,088	277,088	277,088
	Numarul de studenti fizici caminizzati	124,914	128,064	128,064	128,064	128,064	128,064
		(mii lei)	(mii lei)	(mii lei)	(mii lei)	(mii lei)	(mii lei)
	Alocatia medie pt. finantarea de baza per student echivalent (mii lei/student echivalent)	12,292	16,539	18,193	19,830.32	21,416.75	22,915.92
Indicatori de eficienta	Alocatia pt. burse studenti (lei/student fizic/10 luni)	3,000	3,450	3,795	4,136.55	4,467.47	4,780.20
	Alocatia medie pt. transport per student fizic(mii lei an/student fizic)	185	213	234	255.09	275.49	294.78
	Alocatia medie pt. camine-cantine per student caminizat (mii lei/student/an)	4,116	4,733	5,207	5,675.35	6,129.37	6,558.43
		(mii lei)	(mii lei)	(mii lei)	(mii lei)	(mii lei)	(mii lei)
	Finantarea programului	2002 Realizari	2003 Program	2004 Propuneri	2005 Estimari	2006 Estimari	2007 Estimari
Total, din care							
	bugetul de stat, din care	7,683,251,335	8,886,841,177	9,775,525,294	10,655,322,571	11,507,748,376	12,313,290,763
	finantarea de baza(mii lei)	7,111,720,395	8,886,841,177	9,775,525,294	10,655,322,571	11,507,748,376	12,313,290,763
	burse	4,774,903,705	6,309,350,719	6,940,285,791	7,564,911,512	8,170,104,433	8,742,011,744
	transport	868,412,199	998,674,029	1,098,541,432	1,197,410,161	1,293,202,973	1,383,727,182
	subventii camine/cantine	50,000,000	57,500,000	63,250,000	68,942,500	74,457,900	79,669,953
	capital	514,144,211	591,265,843	650,392,427	708,927,745	765,641,965	819,236,903
	contributia Guvernului Romaniei (RO4096)	625,219,000	719,001,850	790,902,035	862,083,218	931,049,876	996,223,367
	granturi cercetare*	191,041,280	0	0	0	0	0
	granturi cercetare	88,000,000	211,048,736	232,153,610	253,047,434	273,291,229	292,421,615
	credite externe (finantare din Proiectul Ro4096)	571,530,940	0	0	0	0	0

OBS: 1) Pentru anul 2002, alocația medie pe student echivalent s-a calculat luând în considerare doar bugetul aprobat pentru anul 2002, în valoare de 4.573.850.000 mii lei, fără suplimentările ulterioare de la sfârșitul anului 2002.

2) Cuantumul finanțării de bază pe anul 2003 apreciat ca necesar de către CNFIS are la bază bugetul aprobat pentru anul 2002, în valoare de 4.573.850.000 mii lei, la care se adaugă corecții de inflație de 15%, creșterile salariale previzionate pe anul 2003 (19% la 1 ianuarie și 9% în septembrie) și creșterea numărului de studenți echivalenți cu 2,5%. Pentru anii următori, 2004-2007, s-a considerat o scădere a inflației: de la 10% în 2004 până la 7% în 2007.

3) Deoarece din anul 2003 contribuția Guvernului Romaniei pentru proiectul RO4096 va fi nulă, CNFIS propune creșterea alocației pentru granturi cercetare în anul 2003 cu cel puțin 50% din contribuția Guvernului Romaniei pe anul 2002 (partea care a fost alocată proiectelor de cercetare).

Tabel 4.7 Estimarea bugetului pentru învățământul supeiior perioada 2003-2007
 Varianta 2: învățământ gratuit, creșterea alocații bugetare

Scopul (Tinta)	Anul						2007
	2002	2003	2004	2005	2006	2006	
Dezvoltarea vietii prin invatamant							
Obiectivele	Formarea fortei de munca inalt calificata la standarde europene, care sa asigure punerea in practica a programelor de dezvoltare a Romaniei pe termen mediu si lung						
Denumirea programului:	Educatia universitara si postuniversitara in Romania						
						(mil lei)	
	Numarul de studenti echivalenti	372,096	381,482	381,482	381,482	381,482	381,482
	Numarul de studenti eligibili pt. burse	289,471	296,773	296,773	296,773	296,773	296,773
	Numarul de studenti eligibili pt. Transport	270,270	277,088	277,088	277,088	277,088	277,088
	Numarul de studenti fizici caminizzati	124,914	128,064	128,064	128,064	128,064	128,064
		(mil lei)	(mil lei)	(mil lei)	(mil lei)	(mil lei)	(mil lei)
Indicatori de eficienta	Alocatia medie pt. finantarea de baza per student echivalent (mil lei/student echivalent)	12,292	17,366	20,058	22,956	26,032	29,247
	Alocatia pt. burse studenti fizici(10 luni)	3,000	3,623	4,184	4,789	5,430	6,101
	Alocatia medie pt. transport per student fizic(mil lei an/student fizic)	185	212	245	280	317	357
	Alocatia medie pt. camine-cantine per student caminizat (mil lei/student/an)	4,116	4,970	5,740	6,570	7,450	8,370
Finantarea programului							
	2002 Realizari (mil lei)	7,683,251,335	9,212,861,149	10,640,954,628	12,178,458,121	13,810,371,509	15,515,952,391
Total, din care		7,111,720,395	9,212,861,149	10,640,954,628	12,178,458,121	13,810,371,509	15,515,952,391
	finantarea de baza(mil lei)	4,774,903,705	6,624,818,255	7,651,665,085	8,757,330,688	9,930,813,002	11,157,268,407
	burse	868,412,193	998,674,029	1,153,468,503	1,320,144,702	1,497,044,092	1,681,929,038
	transport	50,000,000	57,500,000	66,412,500	76,009,106	86,194,328	96,839,326
	subventii camine/cantine	514,144,211	591,265,843	682,912,048	781,592,939	886,326,280	995,787,575
	capital	625,219,000	719,001,850	830,447,137	950,446,748	1,077,806,612	1,210,915,729
	contributia Guvernului Romaniei (RO4096)	191,041,280	0	0	0	0	0
	granturi cercetare*	88,000,000	221,601,173	255,949,355	292,934,936	332,187,197	373,212,316
	credite externe (finantare din Proiectul Ro4096)	571,530,940	0	0	0	0	0

OBS: 1) Creșterea alocațiilor bugetare cu 5% pentru anii 2003-2007, ca suport pentru dezvoltare

2) Pentru anul 2002, alocația medie pe student echivalent s-a calculat luând în considerare doar bugetul aprobat pentru anul 2002, în valoare de 4.573.850.000 mii lei, fără suplimentările ulterioare de la sfârșitul anului 2002.

3) Cuantumul finanțării de bază pe anul 2003, apreciat ca necesar de către CNFIS, are la bază bugetul total realizat în anul 2002 la care se adaugă corecția de inflație de 15%, creșterile salariale previzionate pe anul 2003 (19% la 1 ianuarie și 9% în septembrie) și creșterea numărului de studenți echivalenți cu 2,5%. Pentru anii următori, 2004-2007, s-a considerat o scădere a inflației de la 10% în 2004 până la 7% în 2007.

4) Deoarece din anul 2003 contribuția Guvernului Romaniei pentru proiectul RO4096 va fi nulă, CNFIS propune creșterea alocației pentru granturi cercetare în anul 2003 cu cel puțin 50% din contribuția Guvernului Romaniei pe anul 2002 (partea care a fost alocată proiectelor de cercetare)

Programul de Reformă a Învățământului Superior și Cercetării RO - 4096

În contextul general al reformei sistemului universitar românesc, responsabilii guvernamentali, în urma consultării cu experți în domeniu, au dezvoltat un program special de infuzie suplimentară și concentrată de resurse financiare.

Programul Ro - 4096 a reprezentat una dintre sursele majore de finanțare necesare pentru atingerea obiectivelor strategice ale Guvernului României în ceea ce privește dezvoltarea învățământului superior.

Programul s-a derulat în perioada 1996 – 2002 și a beneficiat de un fond total de 84 de milioane USD, provenit din trei surse: un grant nerambursabil al Comunității Europene în valoare echivalentă de 9,6 milioane USD și un împrumut acordat Guvernului României de către Banca Mondială în valoare de 50 de milioane USD, asociat cu o contribuție a Guvernului României în valoare de 24,4 milioane de USD.

Programul a avut trei componente:

Componenta I: dezvoltarea capacităților manageriale în învățământul superior românesc, responsabilitatea implementării acesteia revenind Unității de Management a Programului PHARE RO 9601.

Componenta II: dezvoltarea învățământului universitar, la nivel de

colegiu și a educației permanente, coordonată de către CNFIS;

Componenta III: dezvoltarea învățământului post-universitar și a cercetării științifice, coordonată de către CNCSIS.

Create în anul 1994, în cadrul procesului de reformă a sistemului de învățământ din România, CNFIS și CNCSIS, ca organisme consultative specializate ale MECT, promovează reformei învățământului prin activitatea lor în domeniul finanțării învățământului superior și a cercetării științifice universitare, au coordonat două din cele trei componente ale Programului.

Cu o sumă totală alocată de 28,37 milioane USD, Componenta II a programului de reformă – RO 4096 a avut ca obiectiv fundamental susținerea dezvoltării programelor universitare, pentru colegii și de educație permanentă în domeniile cu cea mai mare cerere venită din partea potențialilor studenți și de pe piața muncii.

În acest sens, CNFIS, organismul responsabil cu implementarea acestei componente, a pornit de la ideea fundamentală de a finanța, pe baze competitive, proiecte menite să conducă la un răspuns cât mai direct și cât mai rapid al învățământului superior românesc la modificările structurale ale societății

românești cauzate de procesul de tranziție spre economia de piață.

Obiectivele programului

Obiectivele fundamentale ale Componentei II a programului de reformă RO 4096 au vizat realizarea unor modificări structurale largi și complexe ale sistemului universitar din România. Pentru aceasta s-au stabilit 3 direcții principale de dezvoltare și restructurare, ceea ce a condus la divizarea resurselor financiare disponibile pe trei subcomponente:

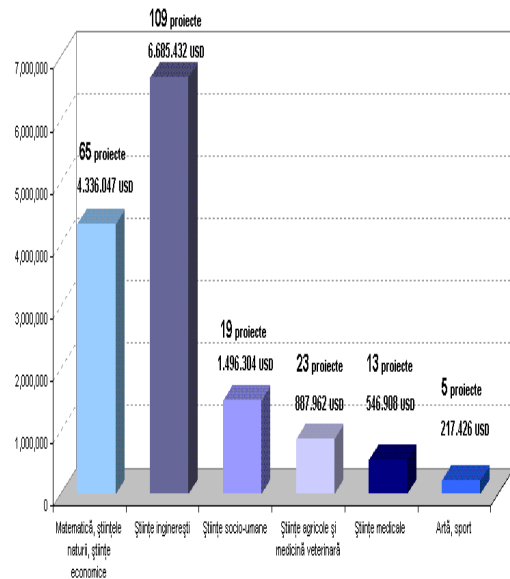
- programe universitare,
- programe pentru colegii,
- programe de educație permanentă.

Distribuirea fondurilor disponibile în cadrul acestei componente a Programului a fost realizată prin finanțarea acelor propuneri de proiecte depuse în cadrul celor 4 runde de competiție organizate de CNFIS și declarate câștigătoare în urma evaluării realizate de experți universitari (în cadrul competiției organizate și coordonate de CNFIS).

Programele universitare au avut ca obiectiv reformarea curriculumelor în conformitate cu cerințele economiei de piață, introducerea de noi metode de predare/studiu/evaluare, promovarea unor programe inter-disciplinare și dezvoltarea unor produse software pentru managementul universitar.

Acestei subcomponente i s-au alocat 14,17 milioane USD. În urma derulării celor 4 runde de competiție organizate de CNFIS, resursele financiare disponibile pentru subcomponenta 'programe universitare' au fost repartizate în felul următor:

Distribuirea fondurilor la nivel de comisii de specialitate



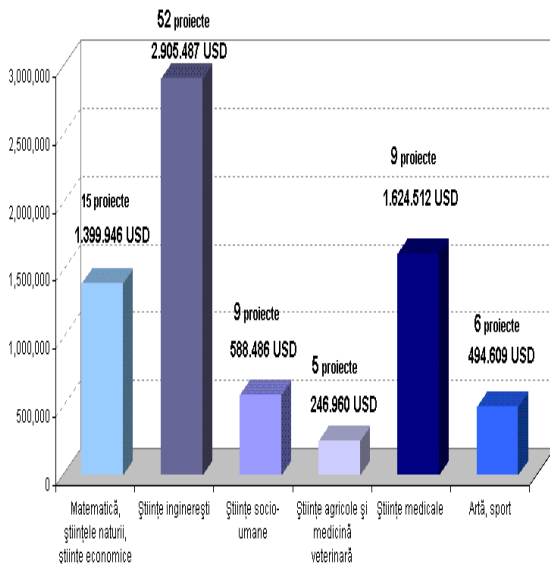
Programele inovatoare pentru colegii au avut ca obiectiv principal dezvoltarea unor cicluri de pregătire de scurtă durată cu un pronunțat caracter vocațional. Într-o viziune mai largă s-a urmărit construirea unei rețele de colegii la nivel regional, care prin pregătirea asigurată studenților să le permită acestora o integrare rapidă și eficientă pe piața muncii. Rețeaua de colegii răspunde unei nevoi reale, în unele cazuri, acută, de personal calificat identificate în domeniile economiei bine conturate. Spre exemplu, formarea de educatori, institutori pentru care există un deficit în domeniul învățământului; asistenți sociali și tehnicieni în domeniul sănătății.

Acestei subcomponente i s-au alocat **7,26 milioane USD**. În urma derulării celor 4 runde de competiție organizate de CNFIS, resursele financiare disponibile pentru subcomponenta 'programe pentru colegii' au fost repartizate în felul următor:

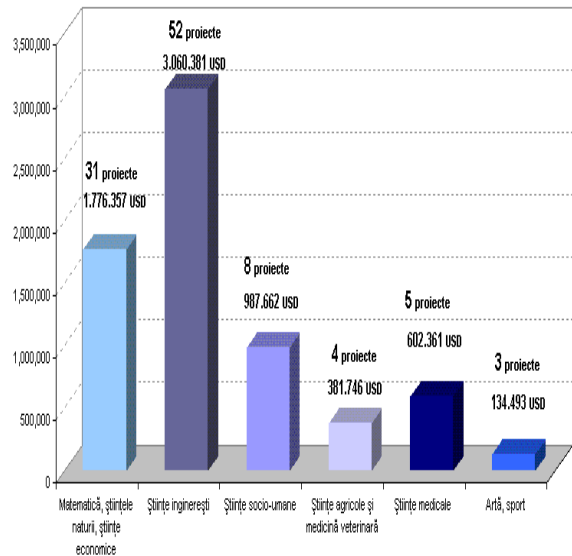
Programele de educație permanentă au avut ca obiectiv principal creșterea flexibilității învățământului superior, în ceea ce privește pregătirea profesională, pentru o mai bună orientare către cerințele pieței muncii. Căile alese pentru atingerea acestui obiectiv s-au îndreptat spre diversificarea, atât a planurilor de învățământ oferite, cât și a formelor și mijloacelor de transmitere a cunoștințelor. Finanțarea s-a acordat pentru crearea, multiplicarea și utilizarea materialelor didactice pentru cursuri intensive, învățământ la distanță, învățământ cu ajutorul calculatorului, etc.

Acestei subcomponente i s-au alocat **6,94 milioane USD**. În urma derulării celor 4 runde de competiție organizate de CNFIS, resursele financiare disponibile pentru subcomponenta 'programe de educație permanentă' au fost repartizate în felul următor:

Distributia fondurilor la nivel de comisii de specialitate



Distributia fondurilor la nivel de comisii de specialitate



Implementarea programului

Programul de reformă a vizat, în principal, următoarele aspecte:

- diversificarea nivelelor de instruire oferite de învățământul superior,
- introducerea unor noi direcții sau dezvoltarea celor existente în conformitate cu cerințele economiei de piață,
- creșterea performanțelor personalului academic și introducerea unor metode moderne de învățare.

Traducerea acestor principii la nivelul operațional a fost realizată în cadrul unui document intitulat „Plan de implementare a programului” (Project Implementation Plan - PIPLAN), rezultat în urma discuțiilor între reprezentanți guvernamentali, ai CNFIS, ai CNCISIS și experți ai Băncii Mondiale.

Planul de implementare conține reperatele generale privind evaluarea propunerilor de proiecte și monitorizarea proiectelor declarate câștigătoare, reperate care au stat

la baza organizării fiecărei runde de competiție.

În derularea unui proiect au fost implicate mai multe "entități": directorul de proiect, echipa proiectului, serviciul financiar contabil (ca reprezentanți ai universității), și CNFIS, UEFISCSU, UMP (ca reprezentanți ai MEC). UEFISCSU a fost creat prin lege, în cadrul procesului de dezvoltare instituțională prevăzut de RO-4096, pentru managementul finanțării învățământului superior și cercetării științifice în universități, ca structură având rol de a sprijini CNFIS și CNCSIS. Între aceste "entități" a fost un schimb permanent de informație care a dus la o bună desfășurare a proiectelor, și, în consecință, a întregului program. Directorii proiectelor au fost obligați să informeze reprezentanții MEC asupra gestionării banilor primiți.

Procedurile de monitorizare a granturilor și de audit au fost realizate prin:

- rapoarte financiare trimestriale, rapoarte semestriale,
- vizite în teren,
- raportul final.

Pentru derularea în bune condiții a proiectelor, atât din punct de vedere al fluxurilor financiare cât și în ceea ce privește circulația informației (în dublu sens, între echipa care dezvoltă proiectul și echipa de monitorizare) au fost stabilite fluxuri informaționale clare. A fost creată o bază nouă de date pentru monitorizarea proiectelor de către staff-ul CNFIS/UEFISCSU. Această bază de date a creat posibilitatea de a avea informația completă cu privire la etapele de audit parcurse. O componentă a acestei baze de date a fost reprezentată de informațiile cu privire la tranșele de finanțare și datele referitoare la cererile de tragere.

În luna ianuarie 2002, în vederea accelerării procesului de implementare s-a realizat evaluarea stadiului derulării proiectelor. La acel moment, un număr de 179 de proiecte majore au fost propuse să fie analizate în cadrul unor discuții cu directorii de grant. S-a solicitat din partea fiecărui director de grant o planificare riguroasă a cheltuielilor până la data de 20 iunie 2002. Din punct de vedere al structurii organizaționale s-au folosit grupe de universități stabilite pe criteriu geografic. Au rezultat în acest mod, 7 centre: 2 în București, Cluj, Craiova, Iași, Timisoara, Ploiești. Fiecărui membru al Consiliului i-a fost repartizat un centru. Fiecărei echipe i s-a furnizat o analiză detaliată a proiectului așa cum a fost înregistrată în baza de date a CNFIS (subliniindu-se întârzierile în cheltuirea banilor sau a rapoartelor). În general au fost repartizați 2 evaluatori pentru fiecare proiect, exceptând proiectele care aparțineau universității coordonatoare unde a fost prezent un singur evaluator. La evaluare au fost prezenți membri ai conducerii universității: rectori, prorectori, decani, managerii de centre de cercetare, contabilii șefi.

Acest tip de acțiuni bine coordonate au permis finalizarea în bune condițiuni a tuturor proiectelor finanțate în cadrul Componentei II.

Rezultatele proiectelor

După finalizarea proiectului, directorul acestuia a avut datoria de a prezenta Consiliului un raport final. Acest document a fost intitulat 'Fișa Raportului Final' și a reprezentat un element esențial pentru evaluarea rezultatelor Proiectului de Reformă RO 4096. De asemenea, datele incluse în 'Fișa Raportului Final' constituie o

bază de lucru pentru evaluarea impactului și a rezultatelor împrumutului la nivelul CNFIS, prin realizarea unor studii cantitative și calitative de către experții UEFISCSU; aceste studii vizează găsirea unor căi optime pentru promovarea rezultatelor programului și pentru identificarea modalităților de fructificare ulterioară a acestora, elemente prioritare ale Acordului de Împrumut.

Documentul 'Fișa Raportului Final' este structurat în trei părți:

- Secțiunea A – Date generale ale proiectului,
- Secțiunea B – Rezultatele proiectului,
- Secțiunea C – Analiza post – implementare.

Prima parte a raportului ('Date generale ale proiectului' – Secțiunea A) începe printr-o prezentare generală succintă a proiectului. Urmează o prezentare a proiectului în ceea ce privește obiectivele sale specifice, modul în care acestea sunt corelate cu obiectivele generale ale programului, activitățile desfășurate pentru îndeplinirea obiectivelor specifice și resursele financiare implicate în derularea activităților.

A doua parte a raportului ('Rezultatele proiectului' – Secțiunea B) este dedicată unei prezentări detaliate și structurate a rezultatelor.

Cea de a treia parte a raportului ('Analiza post-implementare' – Secțiunea C) aduce împreună aspectele fundamentale care caracterizează etapa ulterioară momentului de încheiere din punct de vedere formal, al oricărui proiect. Dintre acestea, analiza de sustenabilitate prezintă o importanță aparte, fiind un indicator și o garanție a fructificării rezultatelor proiectului. Tot în această parte (având

caracter facultativ) este inclus și un scurt chestionar.

'Anexa' raportului conține o listă a cărților și a revistelor achiziționate în cadrul proiectului, acestea urmând a fi consolidate într-o bază de date.

Informațiile cerute prin Fișa Raportului Final tind să aibă un caracter exhaustiv, suprapunându-se, în unele cazuri, unor date cuprinse în alte documente anterioare. Pentru a obține informații riguroase, prezentate într-o manieră uniformă, precum și pentru a se facilita completarea, transmiterea și prelucrarea datelor, a fost adoptat un format al documentului cu grad ridicat de standardizare. Acest format permite preluarea rapidă a datelor și structurarea lor în baze de date.

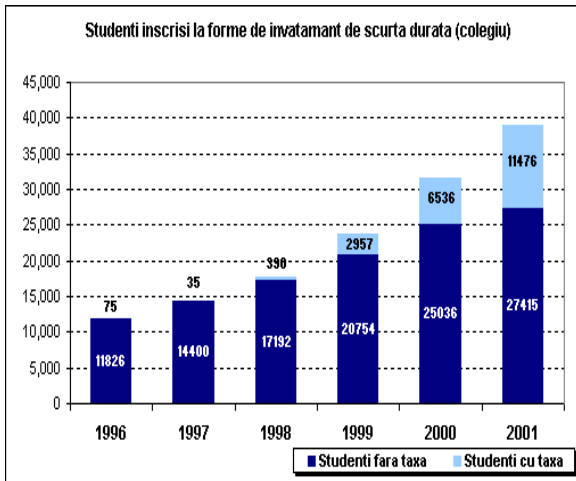
Prelucrarea multitudinii de informații cuprinse în documentele tip 'Fișa Raportului Final' a avut cel puțin două finalități:

► Raportul final CNFIS prezentat la Conferința Națională «Perspective în Învățământul Superior și Cercetarea Științifică Universitară», care a avut loc la București în perioada 4-5 decembrie 2002;

► Pagina web realizată de către experții UEFISCSU, cuprinzând informații structurate cu privire la cele trei componente ale Programului de Reformă (adresa este: <http://ro4096.uefiscsu.ro/>).

Înainte de a formula câteva concluzii cu privire la rezultatele derulării Componentei II, vă prezentăm câteva grafice care reliefează efectele implementării acesteia.

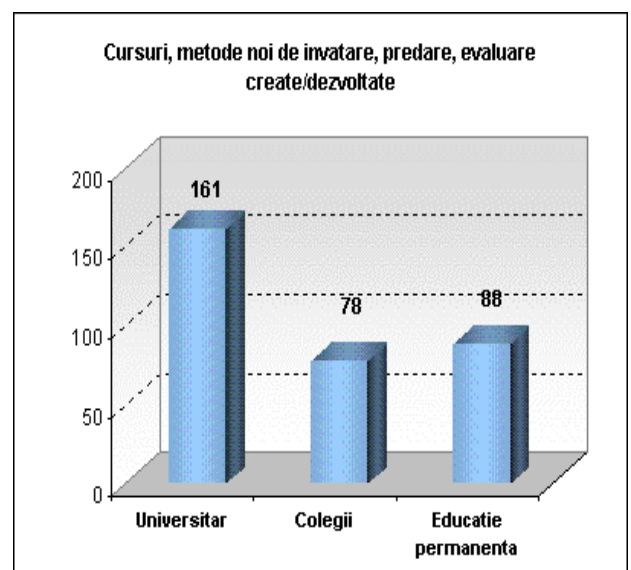
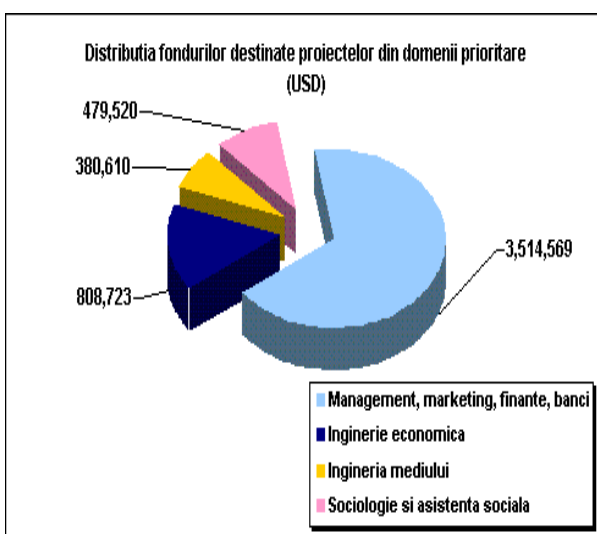
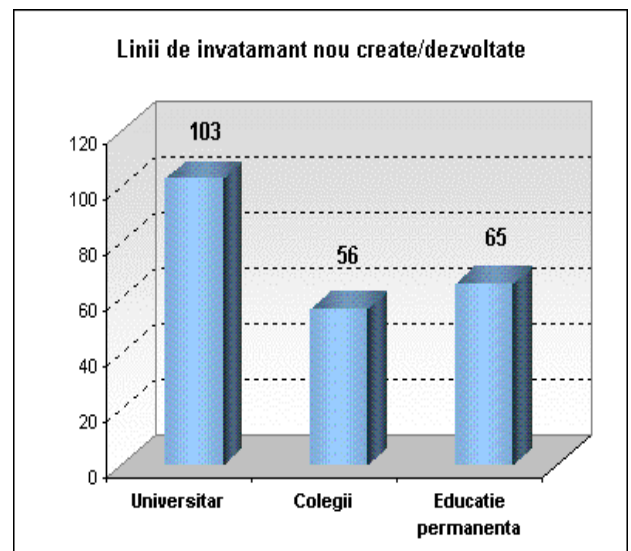
În ceea ce privește diversificarea nivelelor de instruire oferite de învățământul superior, graficul următor arată evoluția numărului de studenți la forma de învățământ 'colegiu'.



Forma de învățământ de scurtă durată (colegiu) s-a dezvoltat foarte mult în ultimii ani, fiind susținută atât din fonduri extrabugetare (prin Programul de Reformă), cât și din fonduri bugetare (prin finanțarea la același nivel cu învățământul universitar, cursuri de zi).

O importanță cu totul aparte a fost acordată proiectelor din domenii prioritare în cadrul procesului de tranziție spre economia de piață. Acestea au fost bine reprezentate în cadrul tuturor rundelor de competiție, iar runda a 3-a le-a fost dedicată în exclusivitate.

Un obiectiv major al Programului de Reformă a fost creșterea flexibilității sistemului de învățământ superior prin restructurarea programelor de învățământ superior, restructurarea procesului de învățământ, restructurarea serviciilor oferite de profesori. În cele ce urmează sunt prezentate unele date preliminare cu privire la dezvoltarea de linii de învățământ, crearea/dezvoltarea de metode de predare, învățare, pentru a facilita structurarea unei imagini asupra evoluțiilor înregistrate în aceste direcții.



Concluzii

Coordonarea Componentei II a reprezentat doar una dintre acțiunile majore întreprinse la nivelul CNFIS în direcția reorientării învățământului românesc. Cea mai importantă acțiune realizată de CNFIS în cadrul ansamblului de măsuri care au reprezentat Programul de Reformă al învățământului superior a fost introducerea sistemului de finanțare globală a universităților, un sistem de tip normativ construit pe baza principiului 'resursele urmează studentul' și care a permis corectarea distorsiunilor care apăreau anterior în procesul de acordare a fondurilor.

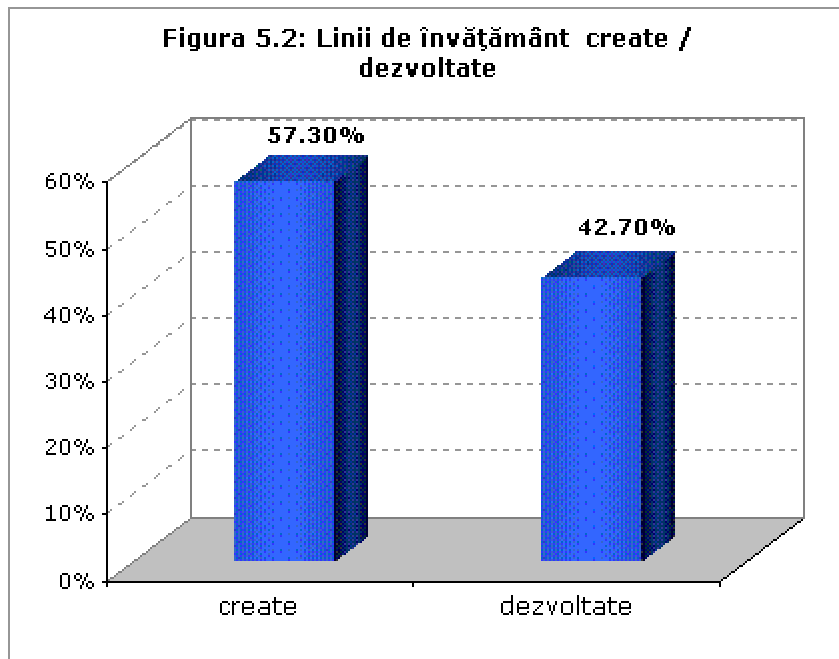
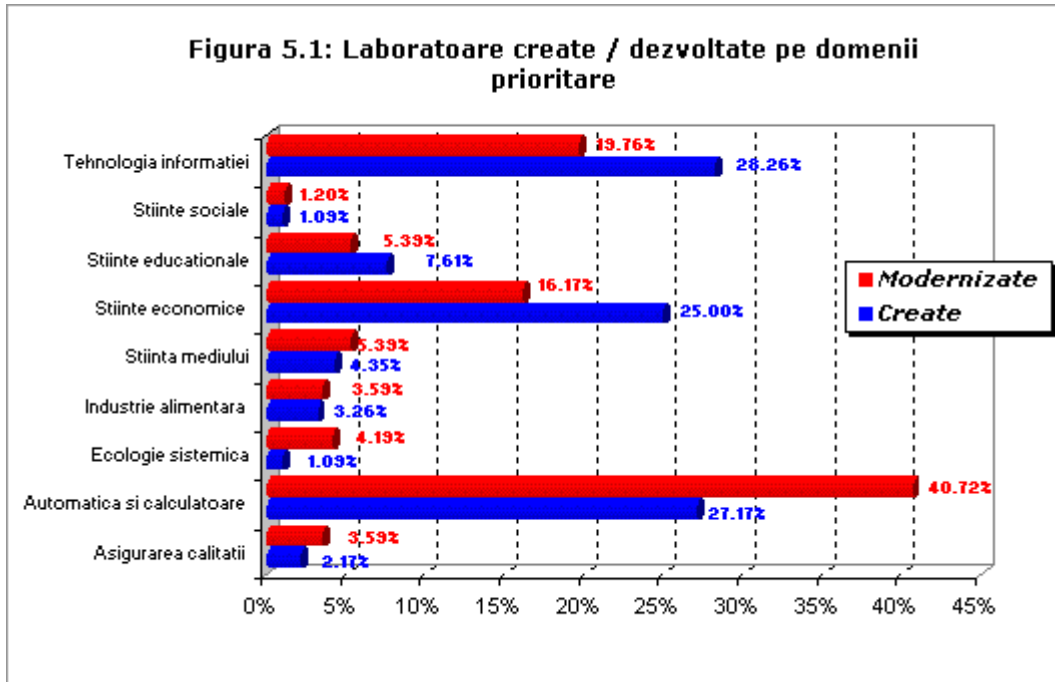
Proiectul RO-4096 trebuie privit ca „o piesă”, e drept, importantă în acest sistem, iar rezultatele lui la nivel național trebuie raportate la matricea de politici care viza tocmai aspectele fundamentale ale reformei și care însoțea, drept document oficial, acordul de împrumut cu Banca Mondială. În această lumină vom încerca să prezentăm, fără a minimaliza dar, în egală măsură, fără a hiperboliza (exacerba) realizările obținute, sub gestiunea CNFIS, în cadrul Componentei II a proiectului RO-4096. Nu vom ezita să prezentăm neîmplinirile, cel puțin din două motive: în primul rând, pentru că e greu să accepți existența realizărilor fără existența contrariului acestora, neîmplinirile și în al doilea rând, pentru că, tocmai analiza neîmplinirilor, alături de consolidarea succeselor, constituie o sursă importantă de desprindere a posibilităților de acțiune și dezvoltare în viitor.

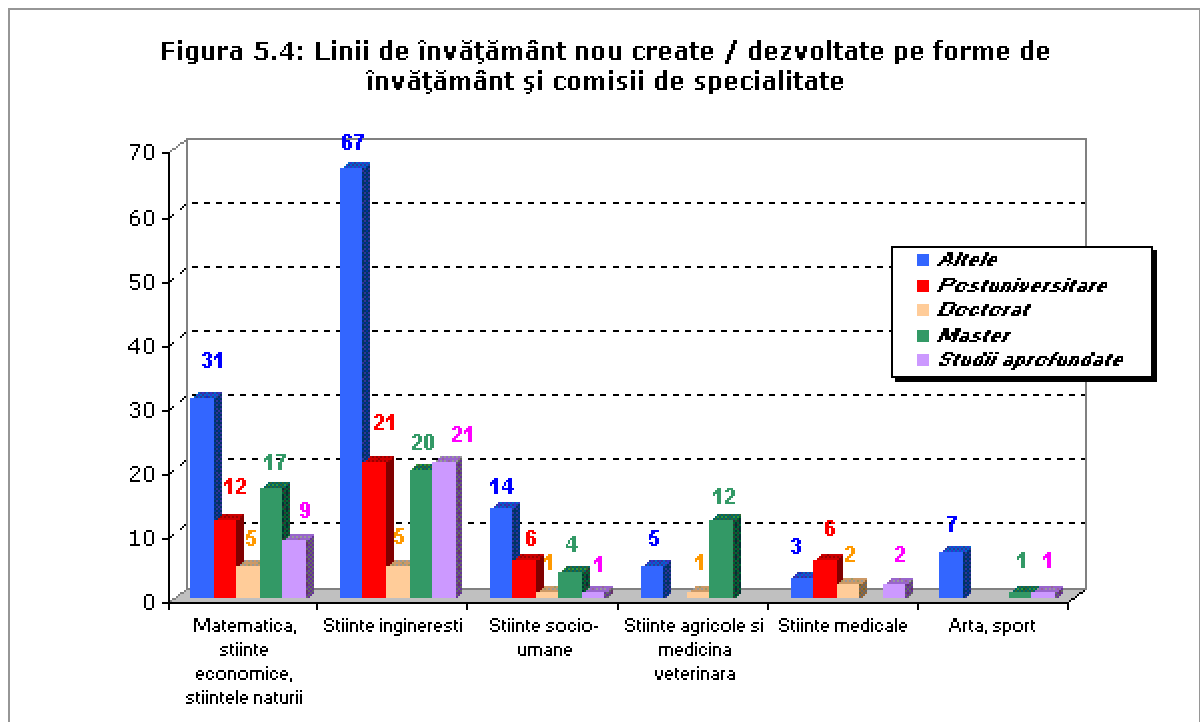
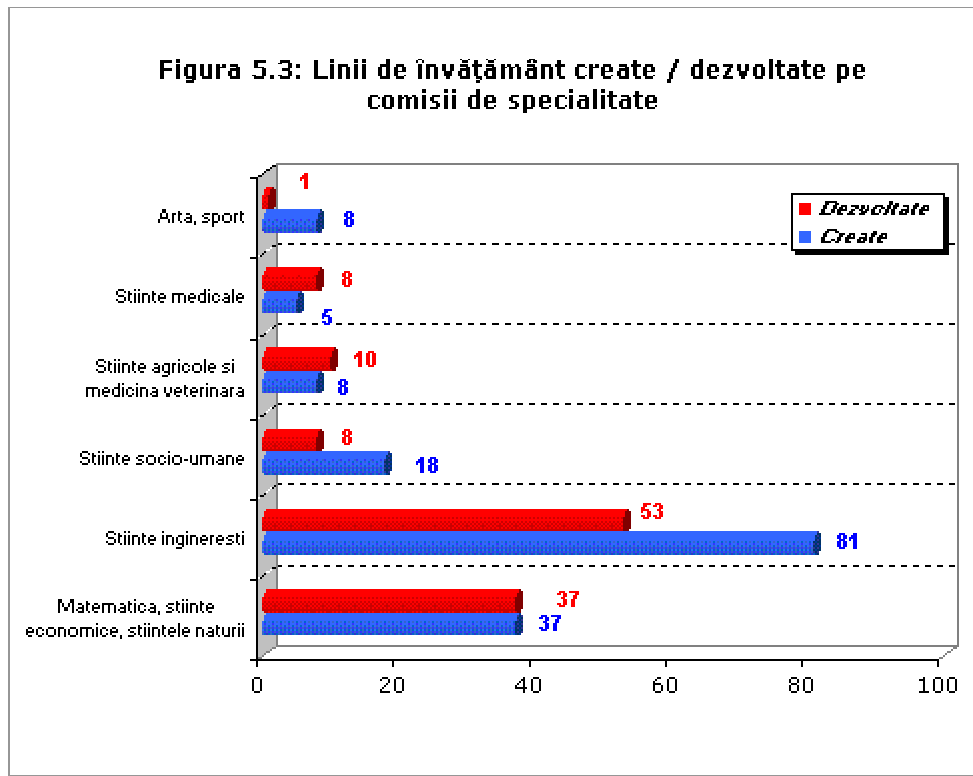
Prezentarea Componentei II a Programului RO – 4096 și cea a sistemului finanțării globale, realizate anterior,

sugerează numai parțial complexitatea problemelor abordate la nivelul Consiliului Național pentru Finanțarea Învățământului Superior. Sistemul de învățământ superior din România a cunoscut în ultimii ani un proces evolutiv accelerat. CNFIS, în calitatea sa de organism consultativ al MECT, a fost și va continua să susțină acest proces, prin activitatea sa, în domeniul finanțării învățământului superior având sprijinul administrativ și managerial al UEFISCSU.

Rezultatele imediate, generate de implementarea Programului RO – 4096 și introducerea finanțării globale (care au fost prezentate succint în acest material) ilustrează doar efectele pe termen scurt ale aplicării unor măsuri strategice coerente, la nivel național. Orizontul de timp vizat este însă cu mult mai larg, iar dimensiunea reală a impactului avut de aceste măsuri va fi dată de evoluțiile pozitive, accelerate, care se prefigurează a apărea în perspectivă.

Anexă





Bibliografie

- Prof. Panaite NICA** - Concluzii privind dimensionarea finanțării de bază și posibilități de înlăturare a disfuncționalităților prin indicatori calitativi, elaborați în acord cu art. 171 din Legea Învățământului (ianuarie 2002)
- Prof. Panaite NICA** - Completarea, în acord cu art. 171 din Legea Învățământului, a sistemului de indicatori calitativi pentru finanțarea de bază, începând cu anul 2003 (noiembrie 2002)
- CNFIS** - Propuneri privind repartizarea pe instituții de învățământ superior a fondurilor aprobate prin Legea Bugetului pe anul 2002
- CNFIS** - Raportul Consiliului Național pentru Finanțarea Învățământului Superior cu privire la Programul de reformă a învățământului și cercetării RO 4096
- World Bank** - Project Implementation Plan (PIP)
- ***** - Reform of Higher Education and Research project RO-4096 – Final evaluation project report

